

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

2019

ARCHEOLOGIE NOTA
Nieuwbeekstraat/ Arbeidstraat te Aalst
(Oost-Vlaanderen)

ADEDE Archeologisch Rapport 390

O.Muller & L. Devalckeneer

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 390

Archeologienota
Nieuwbeekstraat/ Arbeidstraat
te Aalst (Oost-Vlaanderen).

O.MULLER
L. DEVALCKENEER

Colofon

Uitgever	ADEDE bvba
Jaar van uitgave	2019
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	David Janssens
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bvba. ADEDE bvba is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

Inhoudsopgave

1	Administratieve fiche	- 5 -
2	Bureauonderzoek	- 10 -
2.1	Archeologische voorkennis	- 10 -
2.2	Aanleiding van het onderzoek.....	- 10 -
2.3	Doel van het onderzoek	- 10 -
2.4	Huidige situatie projectgebied	- 11 -
2.5	Beschrijving geplande werken.....	- 13 -
2.6	Randvoorwaarden	- 14 -
2.7	Werkwijze	- 14 -
3	Assessmentrapport.....	- 37 -
3.1	Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied.....	- 37 -
3.2	Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied	- 40 -
3.2.1	Tertiair geologisch	- 40 -
3.2.2	Quartaire geologisch	- 41 -
3.2.3	Bodem	- 42 -
3.2.3.1	Bodemtypekaart.....	- 42 -
3.2.3.2	Potentiële bodemerosie	- 43 -
3.2.3.3	Erosiegevoeligheid.....	- 44 -
3.2.3.4	Landgebruik	- 45 -
3.2.3.5	Gewestplan.....	- 46 -
3.3	Historische situering van het onderzoeksgebied	- 48 -
3.3.1	Algemene historische situering	- 48 -
3.3.2	Historisch kaartmateriaal	- 51 -
3.3.2.1	Villaret kaarten (1745-1748)	- 51 -
3.3.2.2	Kaart van Ferraris (1771 – 1778)	- 52 -
3.3.2.3	Atlas der Buurtwegen (1840)	- 53 -
3.3.2.4	Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)	- 54 -
3.3.2.5	Kaart van Popp (1842 – 1879)	- 55 -
3.3.2.1	Luchtfoto's.....	- 56 -
3.4	Archeologische situering van het projectgebied.....	- 60 -
3.4.1	Archeologienota's en eindverslagen	- 60 -

3.4.2	CAI-locaties	- 65 -
4	Besluit	- 71 -
4.1	Algemeen besluit.....	- 71 -
5	Bibliografie.....	- 74 -
6	Lijst van figuren	- 76 -
7	Bijlagen	- 77 -

1 Administratieve fiche

Projectcode	2019A212
Site	AALST-NIEUWBEEKSTRAAT
Projectsigle ADEDE	AAL-NIE
Ligging	Arbeidstraat – Nieuwbeekstraat 9300 Aalst Oost-Vlaanderen
Kadaster	Aalst 1 ^{ste} afdeling Sectie A Nr. 2041 b2 Zie plannummer 3
Soort onderzoek	Bureauonderzoek
Aard van de vervolgwerven	Bouw meergezinswoning met ondergrondse parkeerkelder
Uitvoerder	ADEDE bvba
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	Simon Claeys 2017/00184 Alexander Cattryse 2017/00187
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bvba
Bibliografische referentie	MullerO. & Devalckeneer L., 2019, Archeologienota Nieuwbeekstraat/Arbeidstraat te Aalst (Oost-Vlaanderen), ADEDE Archeologisch Rapport 390, Gent.
Grootte projectgebied	1 ha, 11 a, 4 ca
Periode uitvoering	Januari 2019
Themen thesaurus Onroerend Erfgoed	Archeologienota, Bureauonderzoek
Verstoorte zones	Nagenoeg hele onderzoeksgebied

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

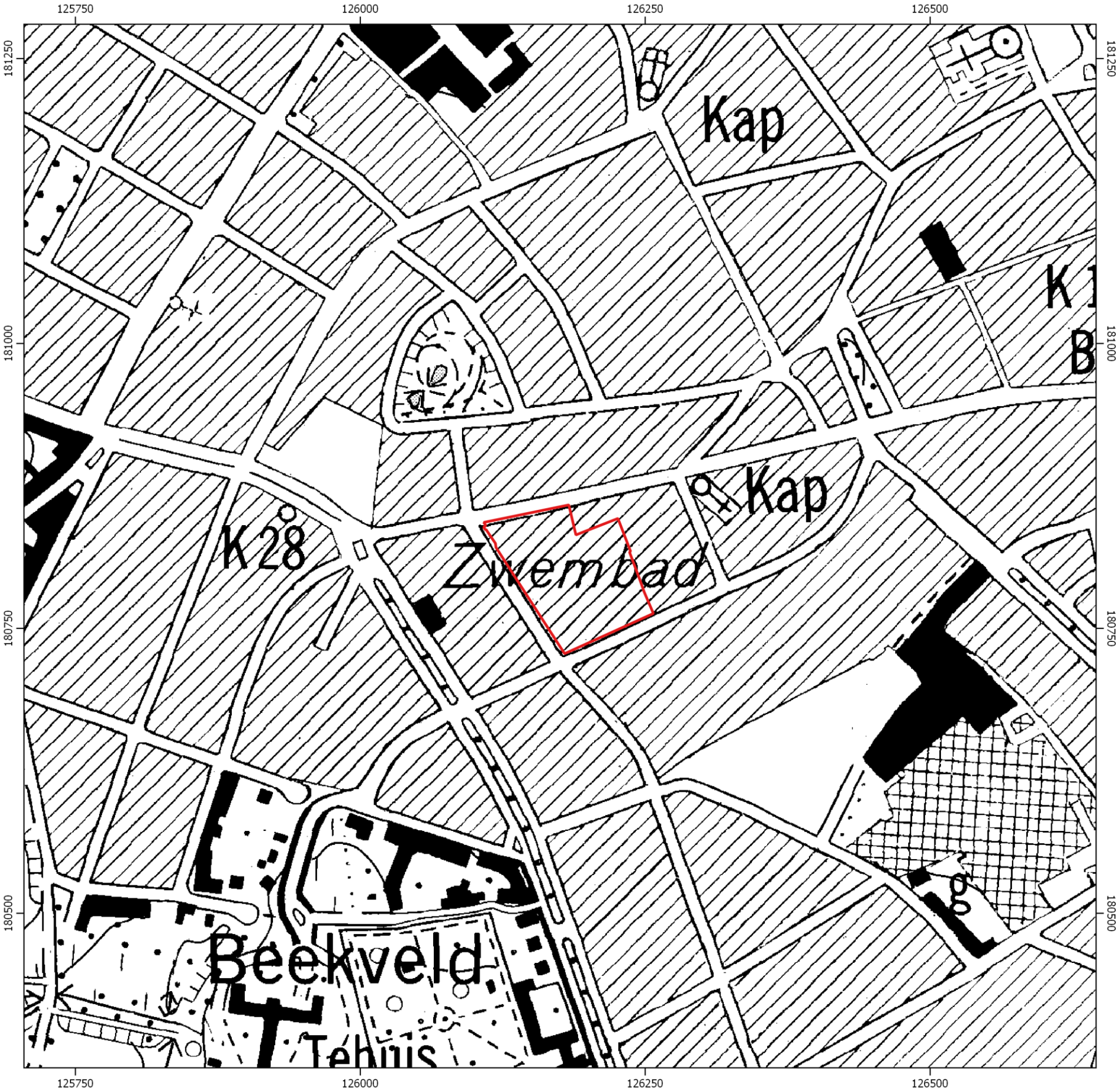
AALST - NIEUWBEEKSTRAAT - ARBEIDSTRAAT	
Topografische kaart	001
2019A212	NGI; Lambert 72
23/01/2019	Aangemaakt m.b.h. QGIS

Legende

Projectgebied

0100200 m

AALST - NIEUWBEEKSTRAAT - ARBEIDSTRAAT	
Luchtfoto 2018	002
2019A212	AGIV; Lambert 72
23/01/2019	Aangemaakt m.b.h. QGIS

Legende

Projectgebied

0

100

200 m

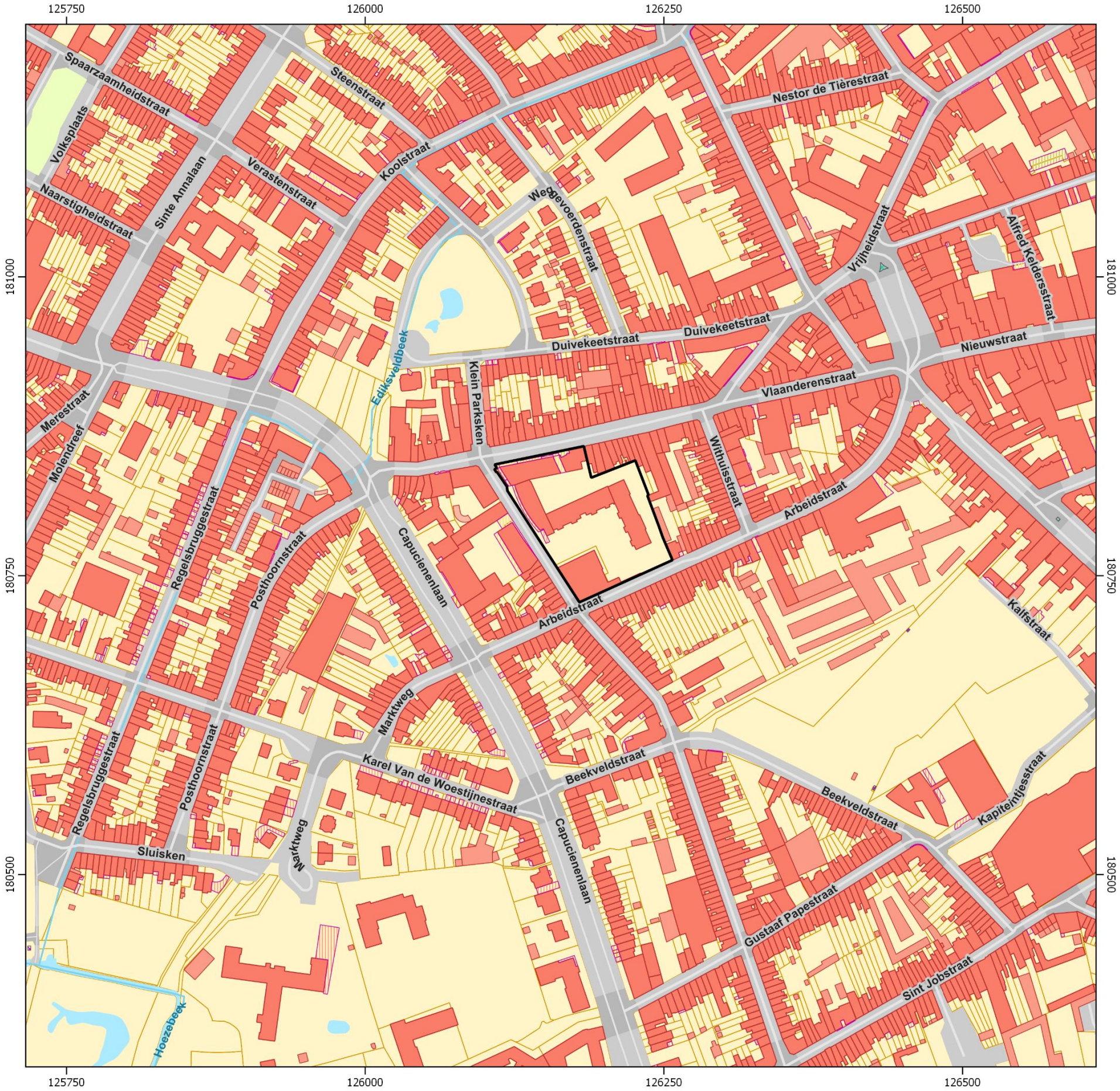
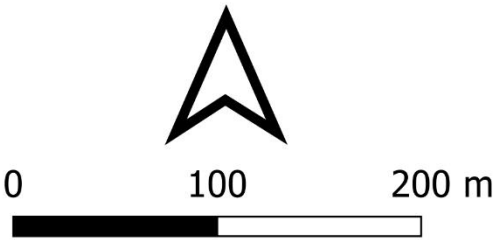

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

AALST - NIEUWBEEKSTRAAT - ARBEIDSTRAAT	
GRB	003
2019A212	AGIV; Lambert 72
23/01/2019	Aangemaakt m.b.h. QGIS

Legende

 Projectgebied

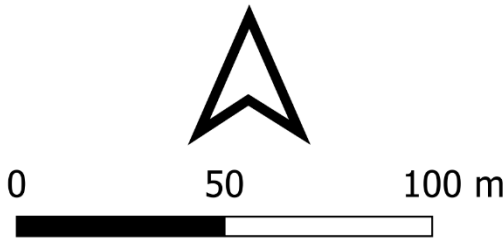

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

AALST - NIEUWBEEKSTRAAT - ARBEIDSTRAAT	
Verstoorde zone	004
2019A212	AGIV; Lambert 72
23/01/2019	Aangemaakt m.b.h. QGIS

Legende

- Vestoorde zone
- Projectgebied

2 Bureauonderzoek

2.1 Archeologische voorkennis

Binnen de contouren van het onderzoeksgebied is tot op heden geen archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem uitgevoerd. Op de Centraal Archeologische Inventaris (CAI) worden wel een aantal meldingen aangegeven in de nabije omgeving van het onderzoeksgebied. Deze worden verder toegelicht onder “§3.4 Archeologische situering van het onderzoeksgebied”.

2.2 Aanleiding van het onderzoek

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt en valt volledig binnen woongebied. De initiatiefnemer is daarom verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

2.3 Doel van het onderzoek

Deze archeologische nota heeft tot doel om door middel van de bestaande archeologische, geografische, geologische, en historische bronnen de mogelijkheid tot het aantreffen van archeologisch waardevolle sites binnen het projectgebied te onderzoeken. Aan de hand van de verzamelde informatie wordt vervolgens een programma van maatregelen opgesteld met het doel de archeologische kennis te bewaren voor de volgende generaties.

Volgende onderzoeksvragen worden in deze archeologienota behandeld:

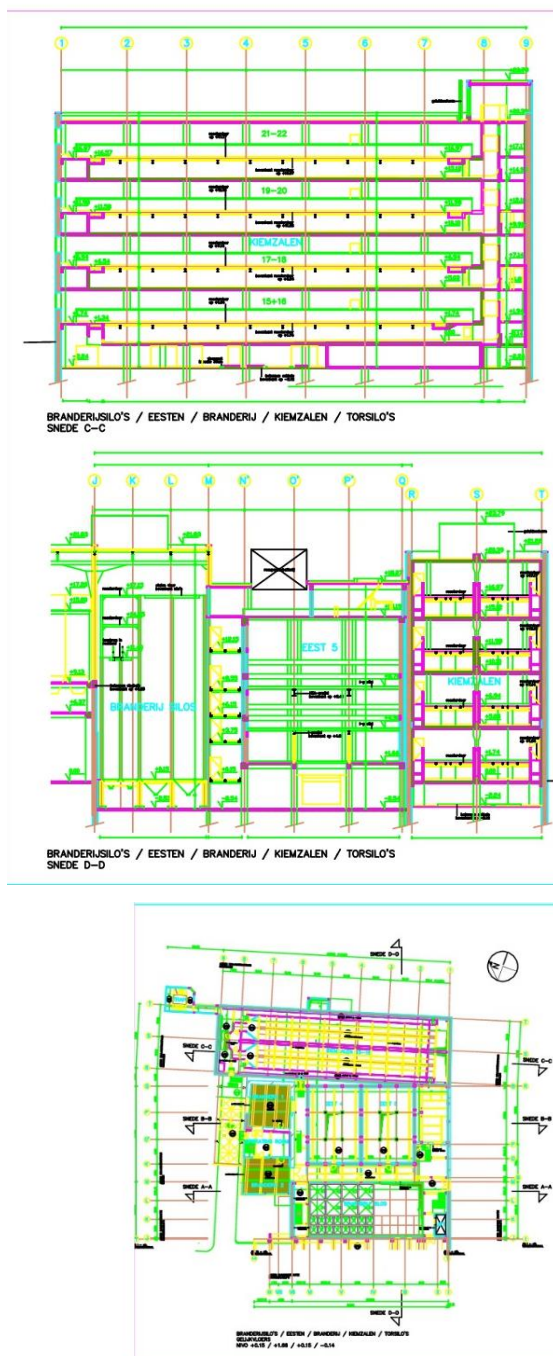
- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied?
- Zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend op of in de omgeving van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde het historisch landgebruik van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?
- Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?

2.4 Huidige situatie projectgebied

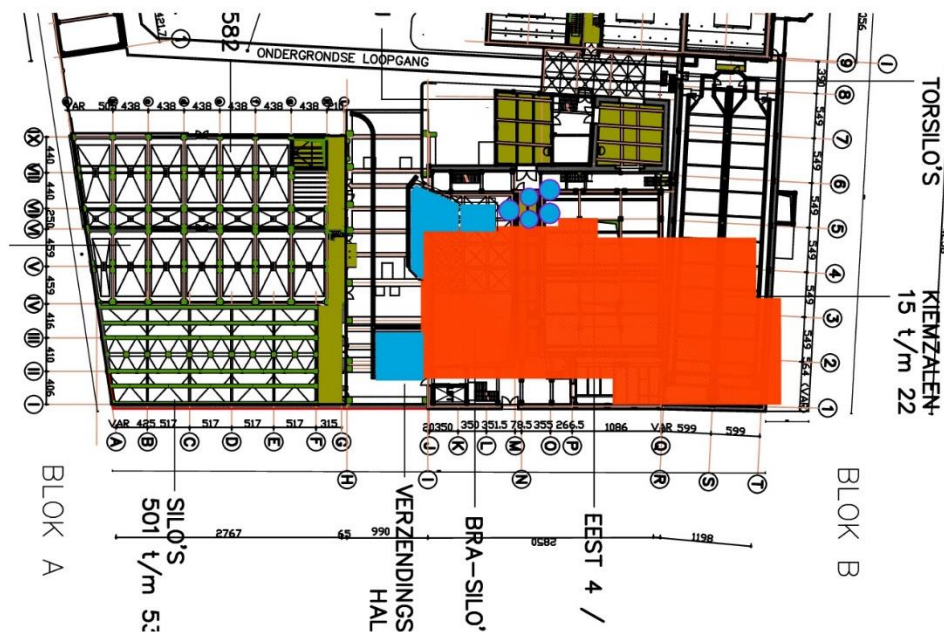
Het projectgebied bevindt zich op 200 à 300 m van het stadscentrum van Aalst en wordt langs haar zuidelijke zijde door de Arbeidsstraat en langs de westelijke zijde door de Nieuwbeekstraat begrensd. Het ruime projectgebied is reeds bebouwd met de eerder gerealiseerde fases 1 tot en met 4 en fase 6 als woonzorgcentrum. Het huidige projectgebied voorziet de inplanting van fase 5 op twee verschillende terreinen: een terrein langsheen de Arbeidsstraat en een terrein langsheen de Nieuwbeekstraat. Het projectgebied wordt omgeven door bebouwing bestaande uit eensgezinswoningen, meergezinswoningen en handelshuizen. Fase 6 bevindt zich tussen beide terreinen in en maakte de zuidwestelijke hoek uit van het ruime projectgebied. Fase 4 bevindt zich ten noorden van beide terreinen en is voorzien van een waterpartij (75 m²). Het ruime terrein betreft een site van afgebroken leegstaande industriële gebouwen en de burelen van de vroegere mouterij De Wolf – Cosijns. Het onderzoeksgebied bestaat uit twee verschillende terreinen die dele uitmaken van de ruime projectzone. Het eerste terrein bevindt zich langsheen de Nieuwbeekstraat en is reeds van een parkeerkelder voorzien met een diepte van ca. 3,5 m. Het tweede terrein bevindt zich langsheen de Arbeidsstraat en kent slechts een kleine deel verharding in de noordwestelijke hoek als gevolg van een overlapping met fase 4. De verharding in asfalt zal een verstoring tot op een diepte van ca. 50 cm met zich meebrengen. Op dit terrein staat de gevel van een oudere constructie die moet bewaard worden. Het nieuwe project voorziet de integratie van deze constructie in haar plannen.

FASE 5

De zone fase 5 betreft de eigenlijke aanvraag (infra). Op deze locatie bevonden zich silo's toebehorend aan de mouterij ter plaatse over het volledige deel van deze fase. Deze silo's waren onderkelderd tot op een diepte van 2.24 bovenop een 30cm dikke vloerplaat. Daaronder bevonden zich paalfunderingen. Deze situatie werd afgebroken tussen 2005 – 2007. Onderstaande figuren worden tevens in bijlage toegevoegd aangezien deze een groter detail toelaten. Figuur 2 geeft de situatie weer van het voorwerp van de huidige aanvraag geplot op deze silo's met kelders.

Figuur 1. Situatie bouwaanvraag afbraak 2005 – 2007

Figuur 2. Situatie silo's met in het rood zone huidige inplanting

2.5 Beschrijving geplande werken

Het onderzoeksgebied maakt deel uit van een totaalproject die de verbouwing en de herinrichting van een bestaand silogebouw tot loften en appartementen inhoudt, alsook de oprichting van vijf entiteiten meergezinswoningen. Voor fase 5 – die toepassing heeft op het huidige onderzoeksgebied – wordt een meergezinswoning met 34 appartementen en een parkeergarage in kelder voorzien langsheen de Arbeidstraat (ca. 1000 m²) alsook 3 duplexappartementen op een bestaande parkeerkelder langsheen de Nieuwbeekstraat. In totaal worden dus 37 appartementen ingeplant. Het gaat om 7 studio's (< 60 m²), 21 appartementen van type 1 (60-90 m²) en 9 appartementen van type 2 (> 90 m²). Het totaalproject voorziet 297 parkeerplaatsen waarvan 19 ondergrondse plaatsen en 13 bovengrondse plaatsen in fase 5 worden voorzien.

De meergezinswoning met 34 appartementen en een parkeerkelder langsheen de Arbeidstraat is voorzien van overdekte terrassen en fietsenstallingen aangelegd in klinkers. Een klein gedeelte in de zuidwestelijke hoek wordt aangelegd in rolgrind. De noordwestelijke hoek biedt plaats aan de inrit van

de ondergrondse parkeergarage die een diepte tot – 3m 60 vergen. Waar de meergezinswoning niet voorzien is van een ondergrondse parkeerkelder zullen uitgravingen tot op een diepte van ca. 1m nodig zijn. Tevens worden ten noorden van de geplande constructie de aanleg van 5 infiltratieputten voorzien als een bluswatertank die overloopt in een regenwaterput. Een tweede bluswatertank bevindt zich ten westen van het toekomstige gebouw. Ten oosten en ten zuiden bevinden zich 3 infiltratiebekken.

De inplanting van de 3 duplexappartementen op een bestaande parkeerkelder langsheen de Nieuwbeekstraat is voorzien in het oostelijke gedeelte van het terrein. Het merendeel wordt ingenomen door 13 bovengrondse parkeerplaatsen in asfaltverharding, tussenliggende verhardingen bestaande uit klinkers en enkele kleine groenzones. Grenzend aan de westzijde van de geplande constructie bevinden zich overdekte terrassen uitgevoerd in klinkerverharding. De inplanting van de duplexappartementen en bovengrondse parkeerplaatsen op de bestaand afdek en parkeerkelder vereisen geen bodemingrepen.

2.6 Randvoorwaarden

Het betreft een archeologienota met uitgesteld traject wegens fysiek onmogelijk. Alvorens de bouwwerken te kunnen starten moet een stuk aanwezige verharding worden verwijderd. Eventueel archeologisch onderzoek dient te gebeuren na het slopen van de verharding.

2.7 Werkwijze

Dit bureauonderzoek heeft tot doel de aanwezigheid en de bewaringstoestand van de archeologische resten binnen het projectgebied in te schatten, alsook de impact van de geplande werken op het aanwezige archeologische erfgoed. Op basis van de verworven kennis kunnen concrete aanbevelingen geformuleerd worden voor een eventuele verder prospectie-/opgravingsstrategie. De archeologische verwachting van het projectgebied wordt gebaseerd op gekende geologische, landschappelijke, archeologische, historische en geografische bronnen. Hiervoor wordt beroep gedaan op gekende literatuur, de Centraal Archeologische Inventaris, het Geoportaal van Onroerend Erfgoed en de Databank Ondergrond Vlaanderen. Dit alles wordt vervolgens samengelegd met topografische kaarten, recente luchtfoto's, kadasterkaarten en plannen van de gekende/geplande toestand.

Overzicht geconsulteerde kaarten:

- Onderzoeksgebied:
 - Inplantingsplan huidige toestand

- Inplantingsplan geplande toestand
- Doorsnede bestaande toestand
- Doorsnede nieuwe toestand
- Geografische/geo (morfo)logische en bodemkundige situering:
 - Topografische kaart
 - Orthofoto
 - Kadasterkaart
 - Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II
 - Tertiair geologische kaart
 - Quartair geologische kaart
 - Bodemtypekaart
 - Potentiële bodemerosiekaart
 - Erosiegevoeligheidskaart
 - Bodemgebruiksbestand
 - Gewestplan
- Historische situering:
 - Cartes des Pays-Bas van Fricx, 1744
 - Kaart van Villaret, 1745 - 1748
 - Kaart van Ferraris, 1777
 - Atlas der Buurtwegen, 1840
 - Kaart van Vandermaelen, 1846-1854
 - Kaart van Popp, 1842-1879
 - Luchtfoto's
- Archeologische situering:
 - Geoportaal Centraal Archeologische Inventaris
 - Inventaris Onroerend Erfgoed

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

AALST - NIEUWBEEKSTRAAT - ARBEIDSTRAAT

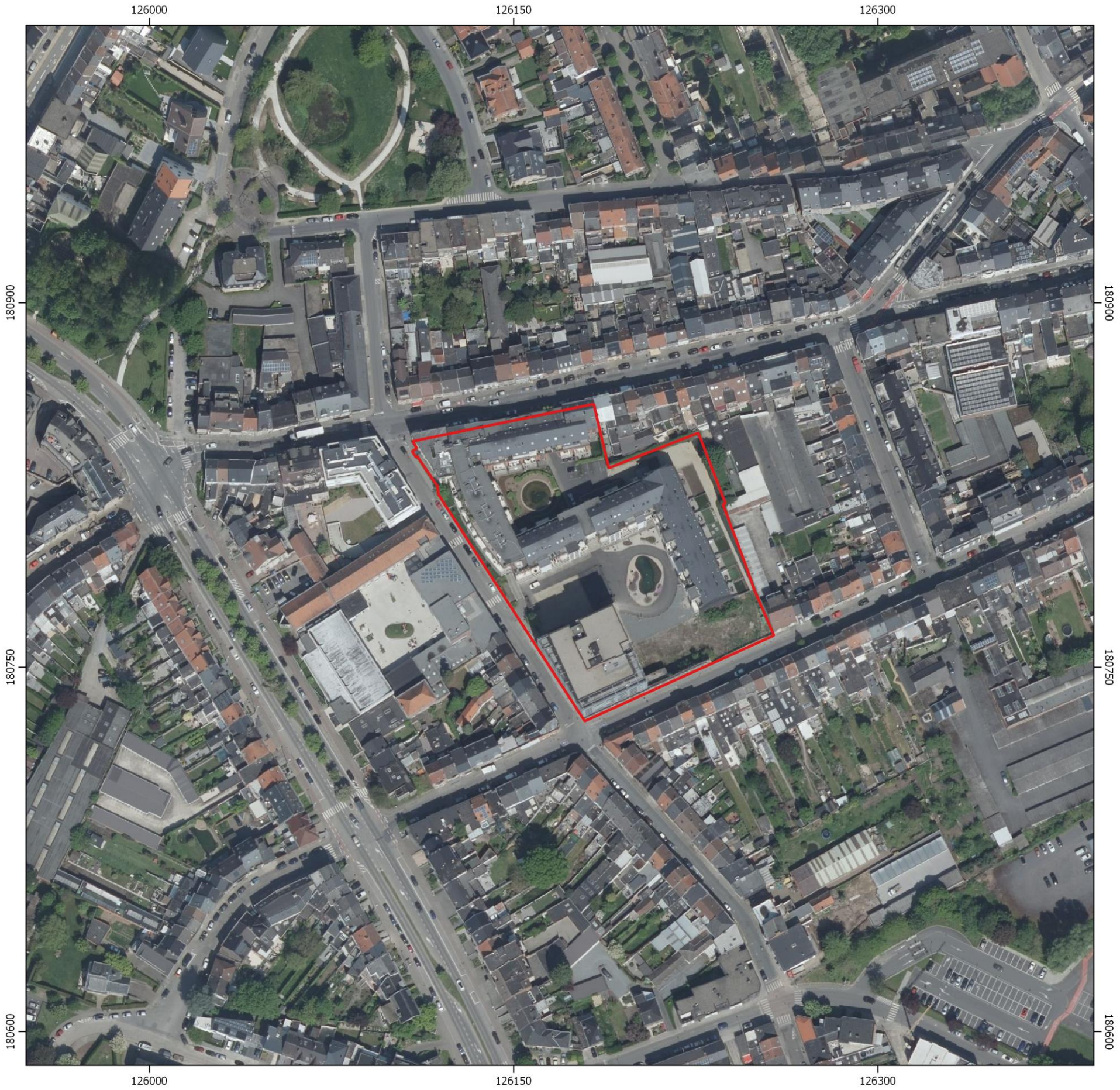
Bestaande toestand	005
2019A212	AGIV; Lambert 72
23/01/2019	Aangemaakt m.b.h. QGIS

Legende

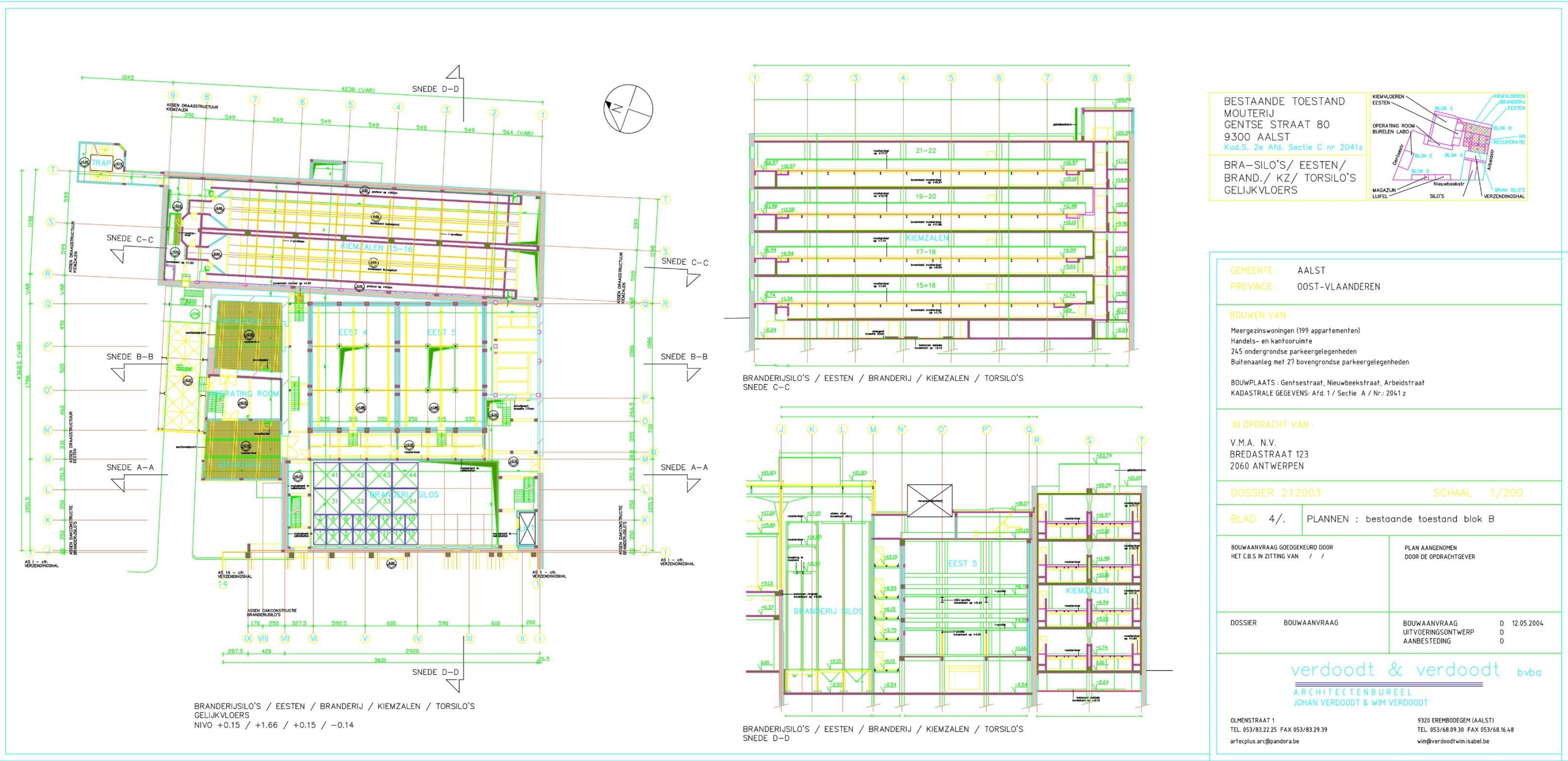
 Projectgebied

0 50 100 m

VOORAFGAANDE TOESTAND 2004

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

AALST - NIEUWBEEKSTRAAT - ARBEIDSTRAAT

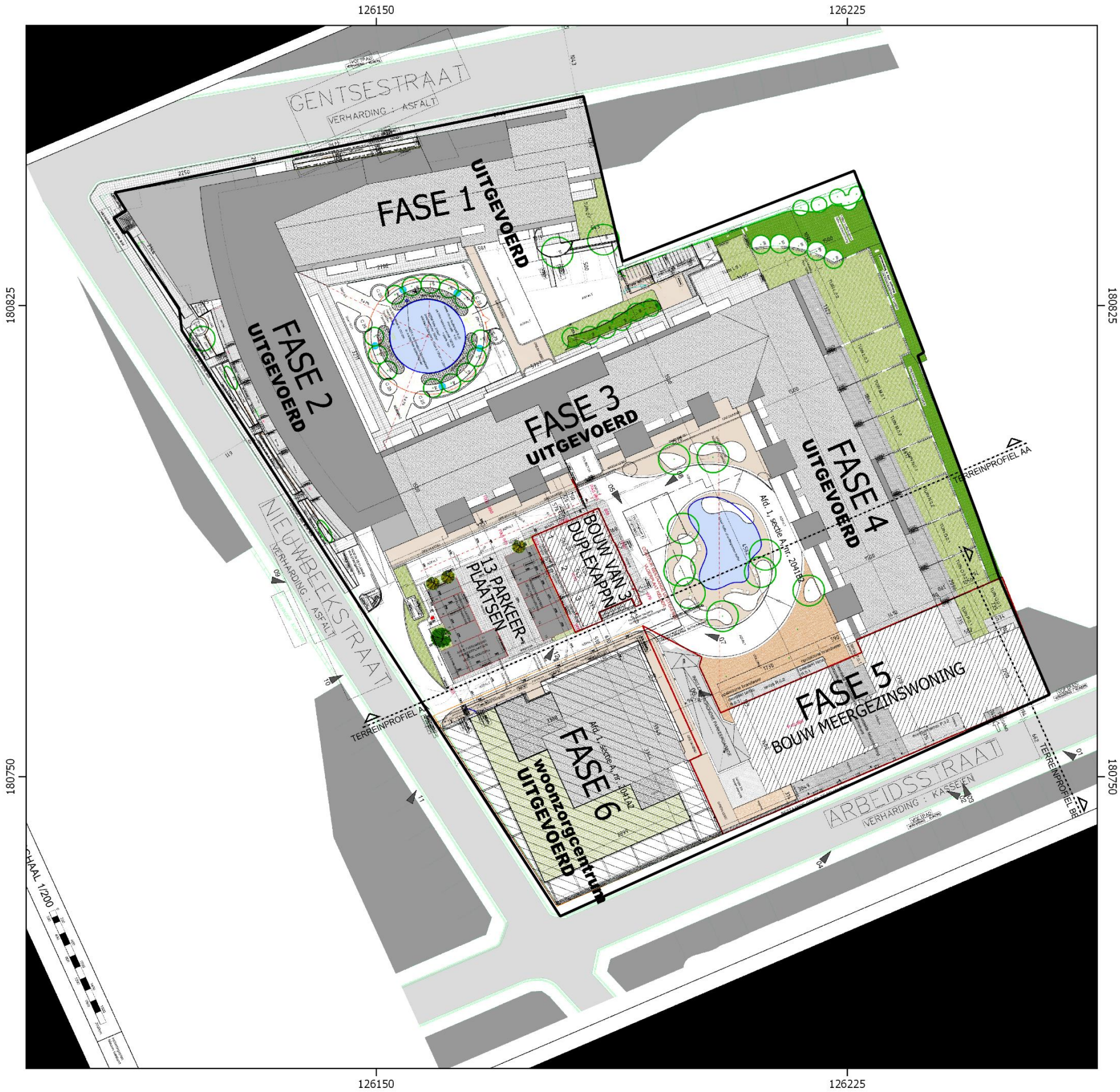
Geplande toestand	006
2019A212	Lambert 72
23/01/2019	Aangemaakt m.b.h. QGIS

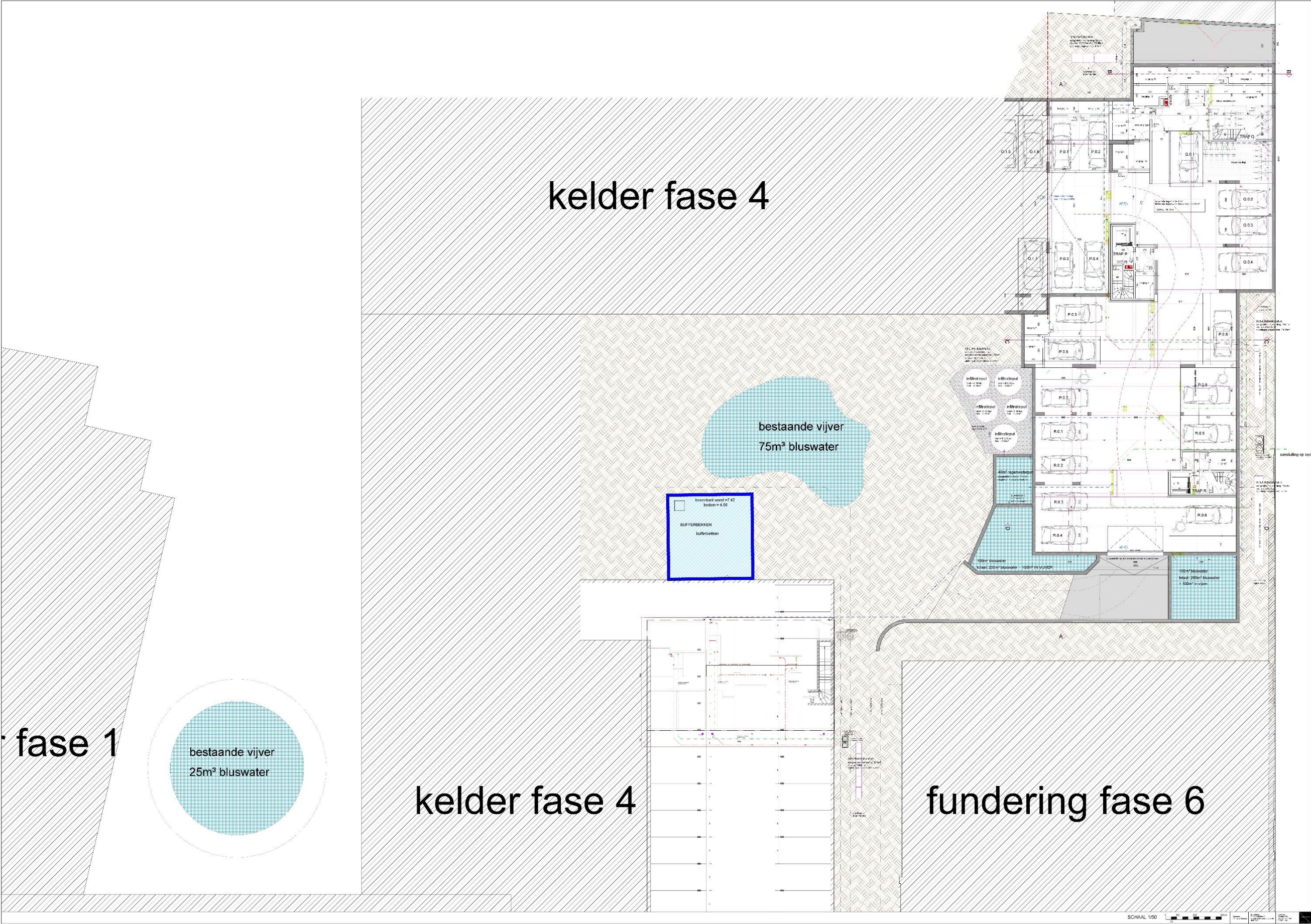
Legende

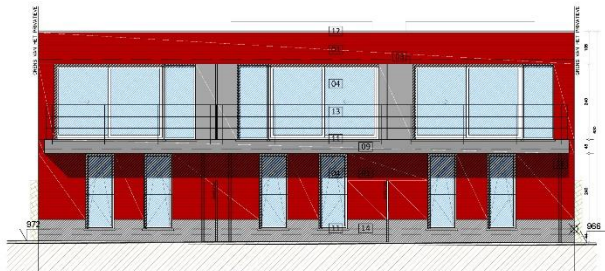
 Projectgebied

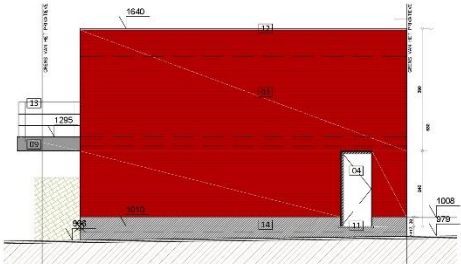
0 25 50 m

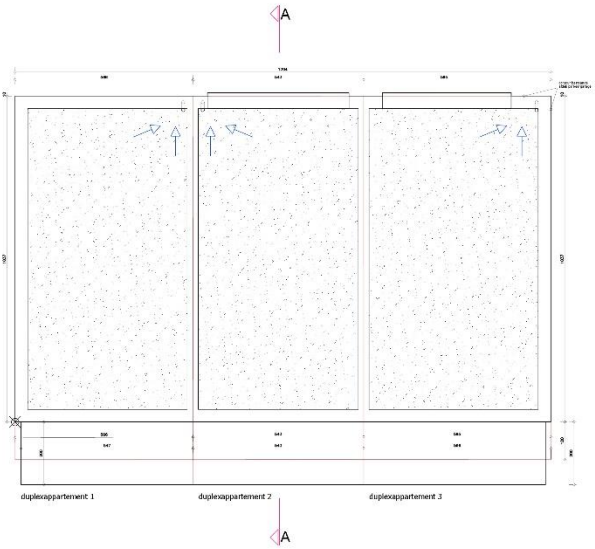
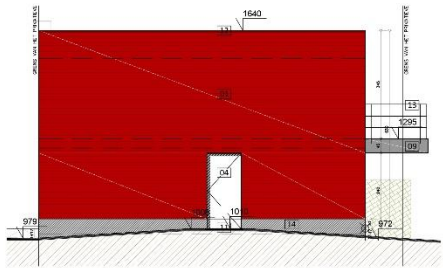

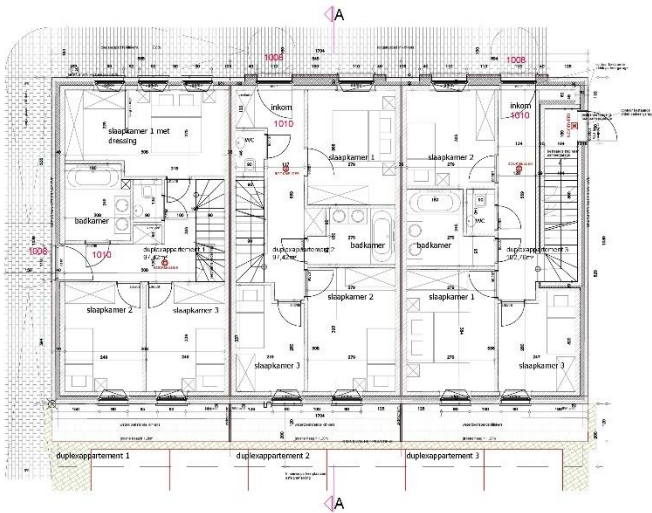

SCHAAL 1/50

SCHAAL 1/50

SCHAAL 1/50

Tekeningsschaal

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

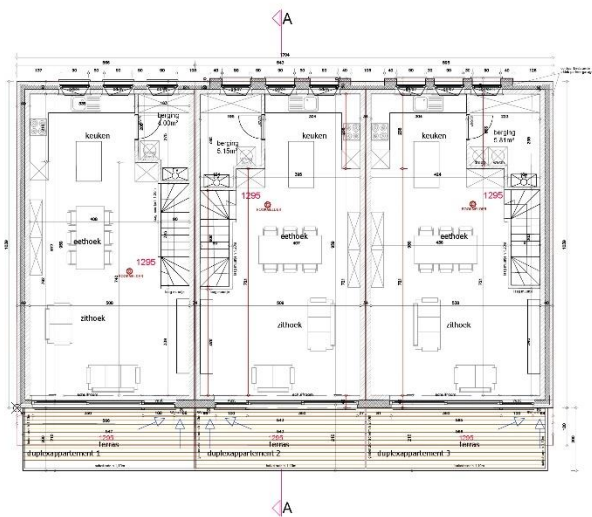
1:50

1:50

1:50

1:50

1:50

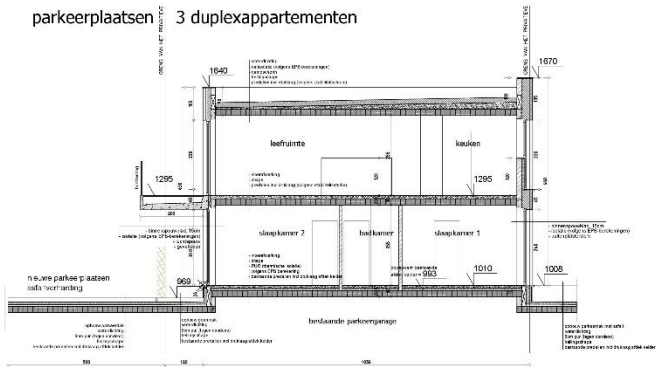
SCHAAL 1/50

Projectcode: 2019A212
Projectnaam: Archeologisch Rapport 390
Schaal: 1/50
Datum: 2019

Opsteller: [naam]
Auteur: [naam]
Beoordelaar: [naam]

parkeerplaatsen 3 duplexappartementen

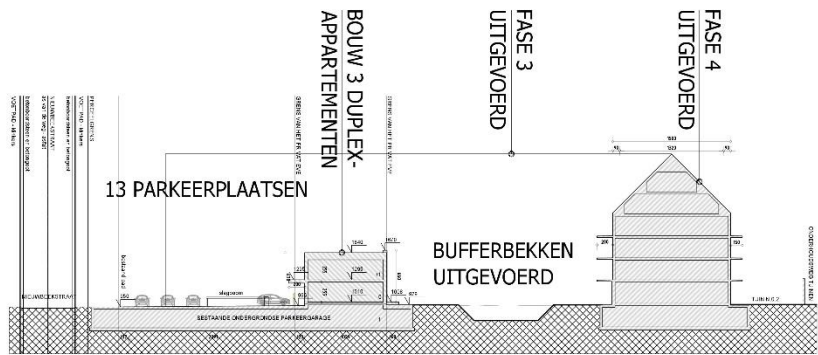

SCHAAL 1/50

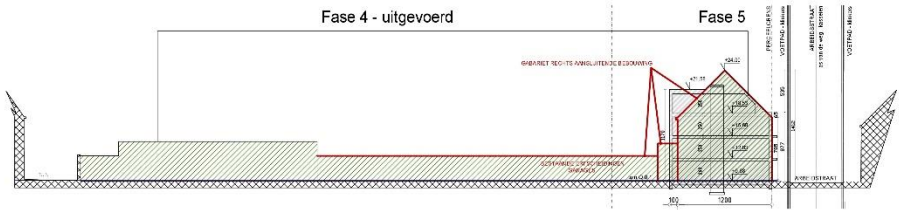

Projectcode: 2019A212
Projectnaam: Archeologisch Rapport 390
Schaal: 1/50
Datum: 2019

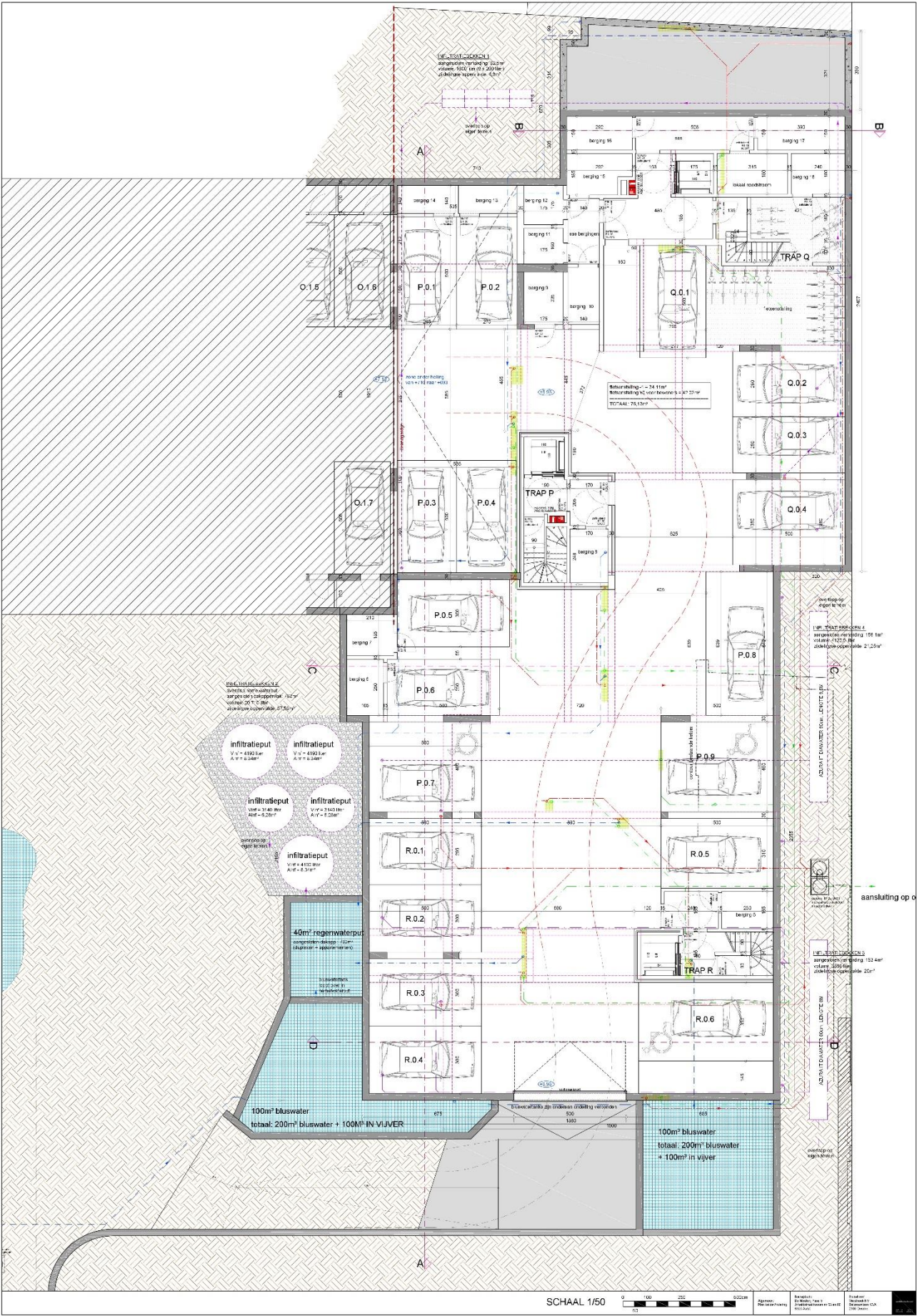
Opsteller: [naam]
Auteur: [naam]
Beoordelaar: [naam]

SCHAAL 1/200

SCHAAL 1/200

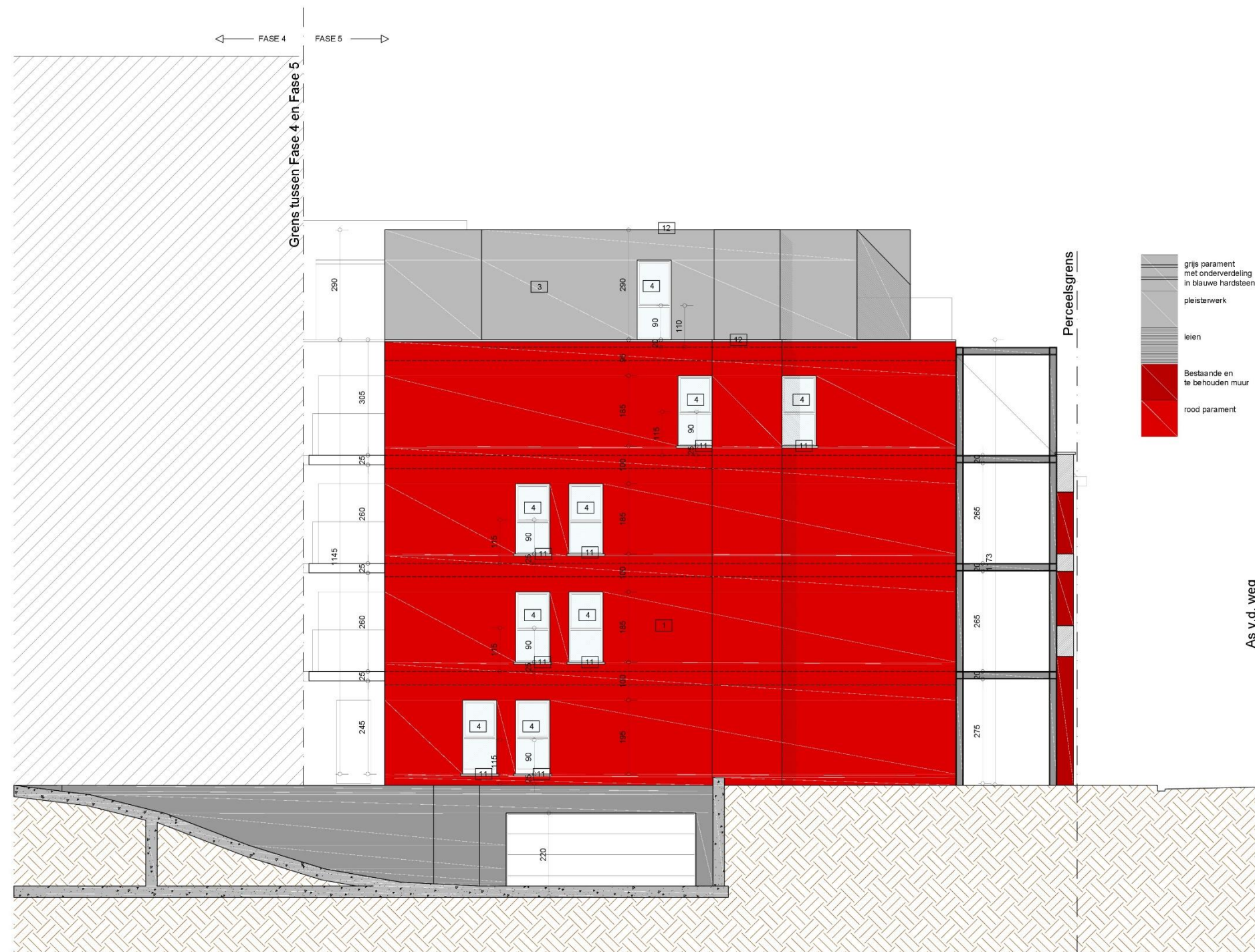

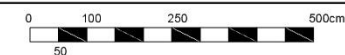

SCHAAL 1/50

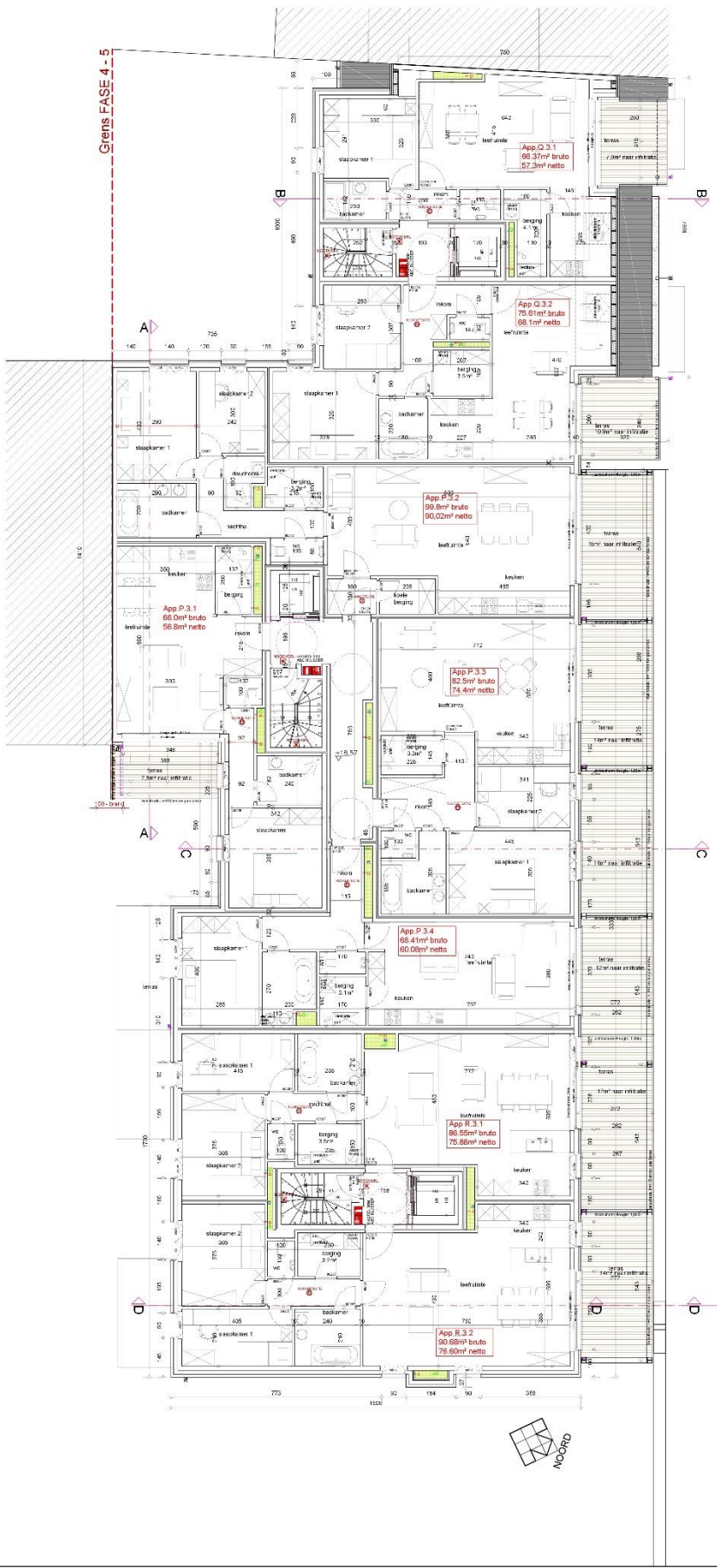

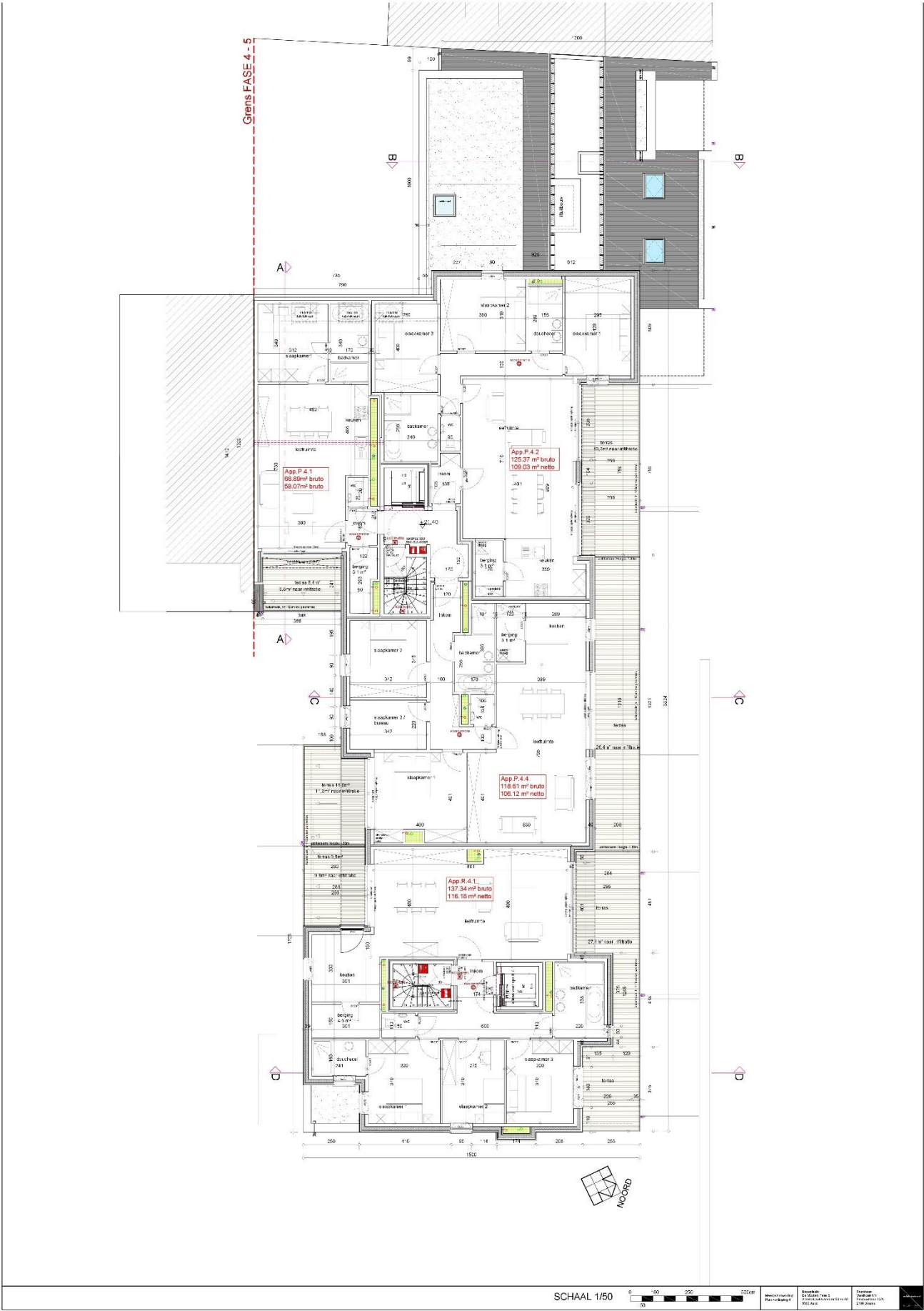
	Meergezinswoning: zijgevel
--	-------------------------------

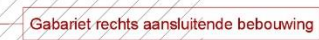
Bouwplaats:	De Mouterij Fase 5
Arbeidstraat tussen nr 53 en 80	
9300 Aalst	

Bouwheer:
Westhoek NV
Belcrownlaan 13/A
2100 Deurne

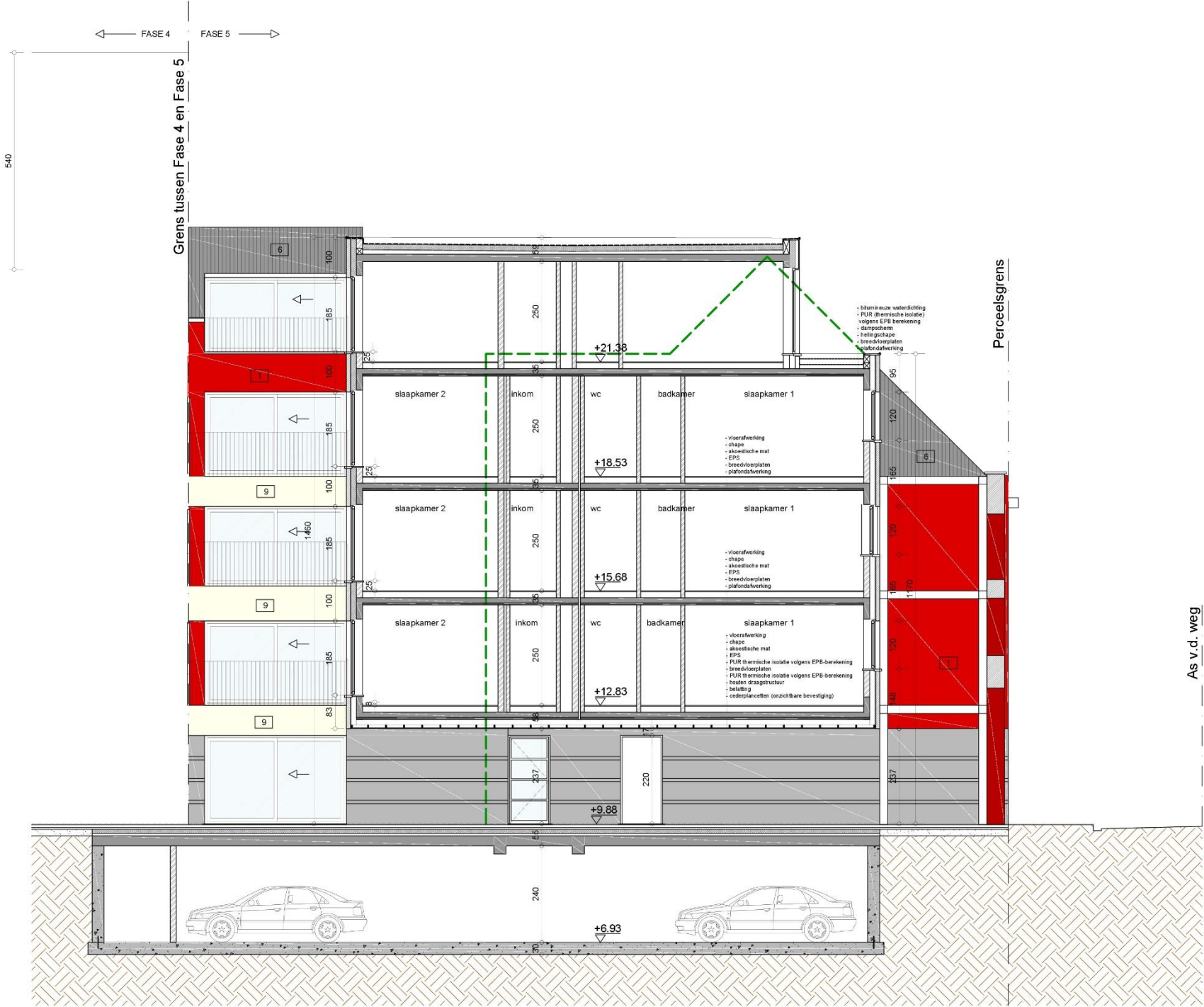

Bouwheer:
Westhoek NV
Belcrownlaan 13/A

SCHAAL 1/50

Meergezinswoning
sede CC

Soortplaats:
De Moutenij Fase 5
Arbeidsstraat tussen nr 53 en 80
8200 Asse

Soortwerk:
Westhoek NV
Bekroonlaan 130A
2100 Durne

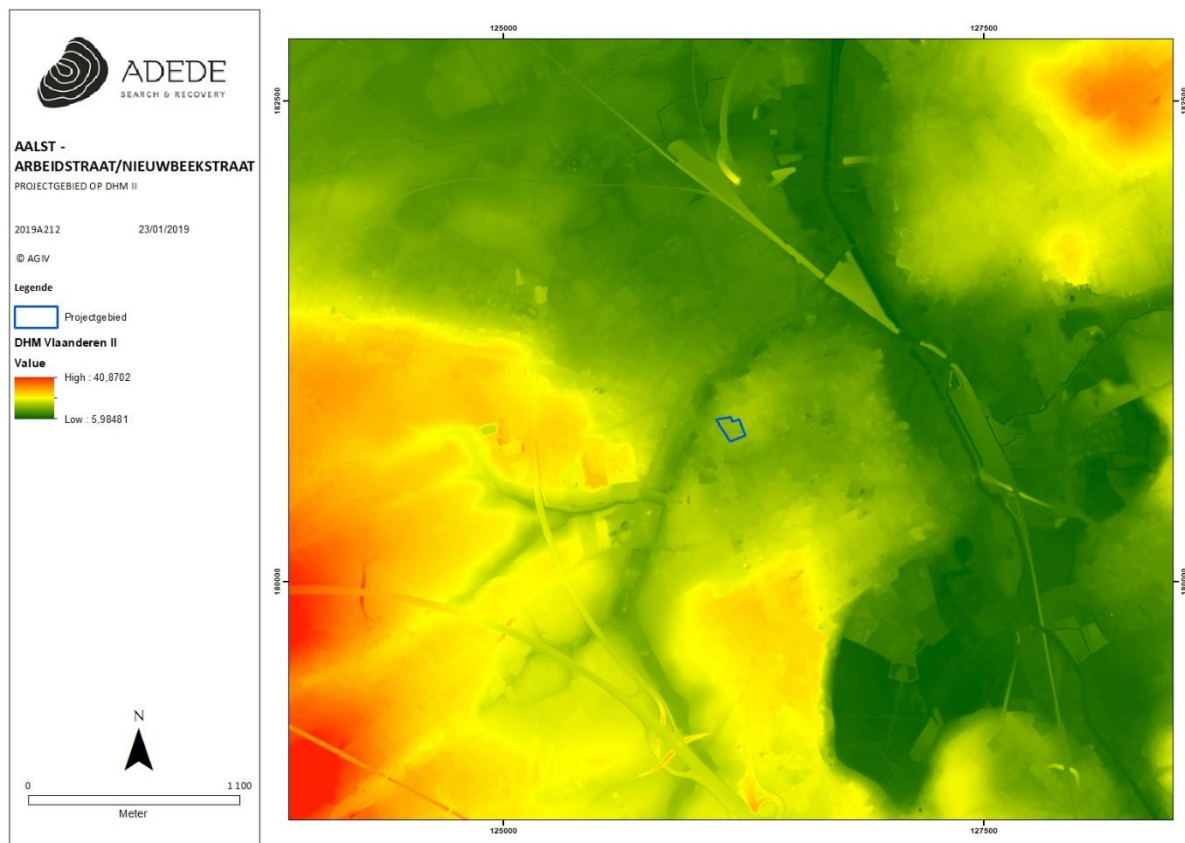
3 Assessmentrapport

3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied

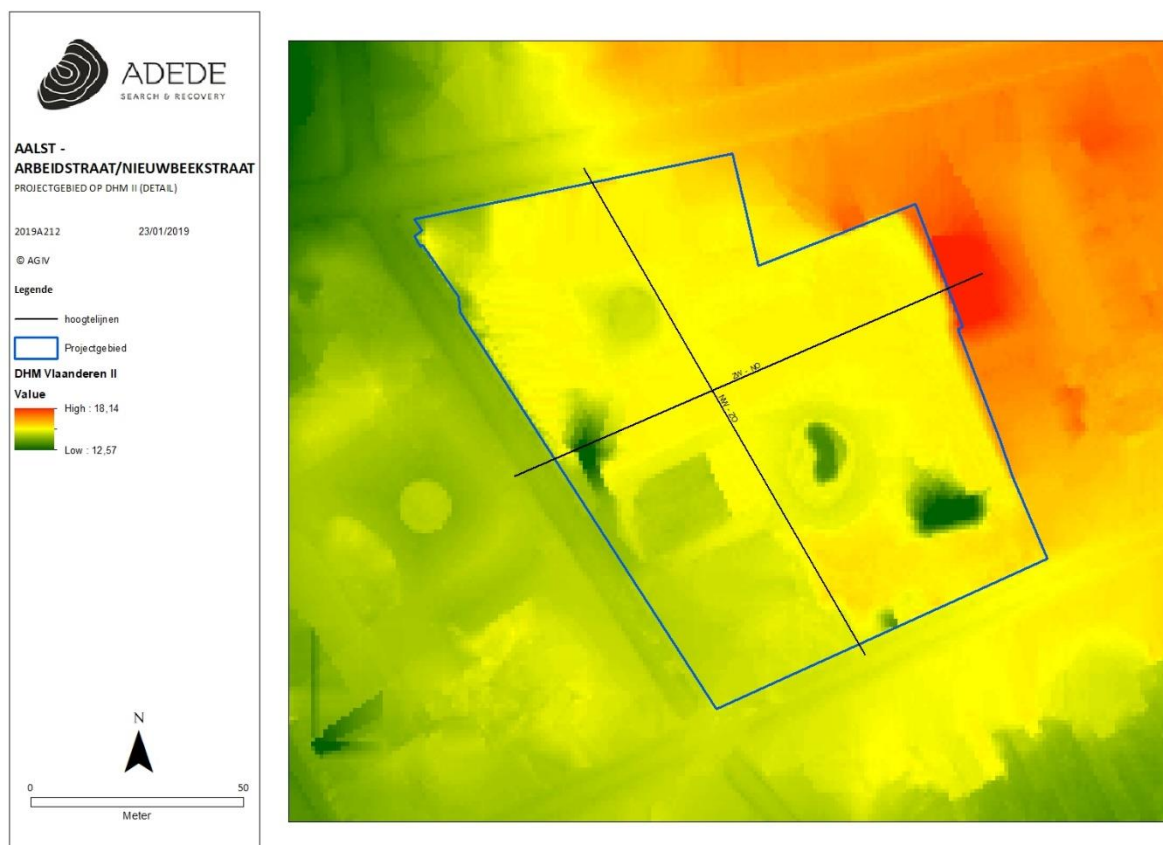
Aalst is de op één na grootste stad van Oost-Vlaanderen en bestaat uit de kerngemeente Aalst en deelgemeentes Baardegem, Erembodegem, Gijzegem, Herdersem, Hofstade, Meldert, Moorsel en Nieuwerkerken. Aalst ligt in de Denderstreek. De gemeente wordt begrensd in het noorden door Dendermonde en Lebbeke, in het oosten door Opwijk (Vlaams-Brabant), Asse (Vlaams-Brabant) en Affligem (Vlaams-Brabant), in het zuiden door Denderhoutem en Haaltert en in het westen door Lede en Erpe-Mere. Aalst situeert zich op de linkeroever van de Dender, op de overgang tussen de leem- en de zandleemstreek. De middeleeuwse stad heeft zich ontwikkeld op de locatie waar een noordoostelijke uitloper van een leemrug een steilrand vormt met het alluviaal gebied van de Dender, waardoor de bedding van de rivier er zeer dicht tegen de leemrug aanleunt, en waar zich al van oudsher een belangrijke oversteekplaats bevond¹. Aan de zuidelijke zijde wordt de leemrug begrensd door de valleien van de Hoezebeek en de Siesegembeek, die na hun samenvloeiing in de Dender uitmonden. Het centrum van Aalst ligt grotendeels in het dal van de Dender, op een hoogte van ongeveer 10 tot 20 meter boven zeeniveau. Het hoogste punt van de stad Aalst zelf ligt halverwege tussen Aalst-centrum en de deelgemeente Herdersem, op 30 meter boven zeeniveau (Bosveld). Het hoogste punt van het hele grondgebied Aalst is te vinden in het Kravaalbos in de deelgemeente Meldert. Deze top komt 73m boven zeeniveau uit. Ten oosten, zuidoosten, zuiden en zuidwesten van de stad Aalst bevindt men zich al snel tussen de heuvels. Ten (zuid)oosten van Aalst is dit het Pajottenland, met toppen die 74-92 meter hoogte halen. Ten zuidwesten zijn dit de 'voorheuvels' van de Vlaamse Ardennen, dit met toppen tussen 67 en 85 meter hoogte. Geologisch gezien bevindt het projectgebied zich in een uitloper van Vlaamse Vallei die gevormd werd door de Dender. Deze Vlaamse Vallei erodeerde zich sinds het droogvallen van Noord-België aan het eind van het tertiair, rond 2,58 miljoen jaar geleden, een weg door de marien afgezette tertiaire substraten. Dit gebeurde als gevolg van de quartaire klimaatschommelingen in verschillende fasen van erosie en sedimentatie waarbij vroegen midden-pleistocene interfluviale en dalwand-terrassen werden gevormd. De diepste uitsnijdingen werden bereikt gedurende het begin van het eemiaan (130.000 tot 115.000 jaar geleden) toen de zee de reeds in het saaliaan (370.000 tot 130.000 jaar geleden) diep uitgeschuurde Vlaamse Vallei binnendrong.¹

¹ Borremans M., 2015. *Cenozoïcum: het Quartair*. In: Borremans M. (red.), *Geologie van Vlaanderen*, Gent. Pg 211-221

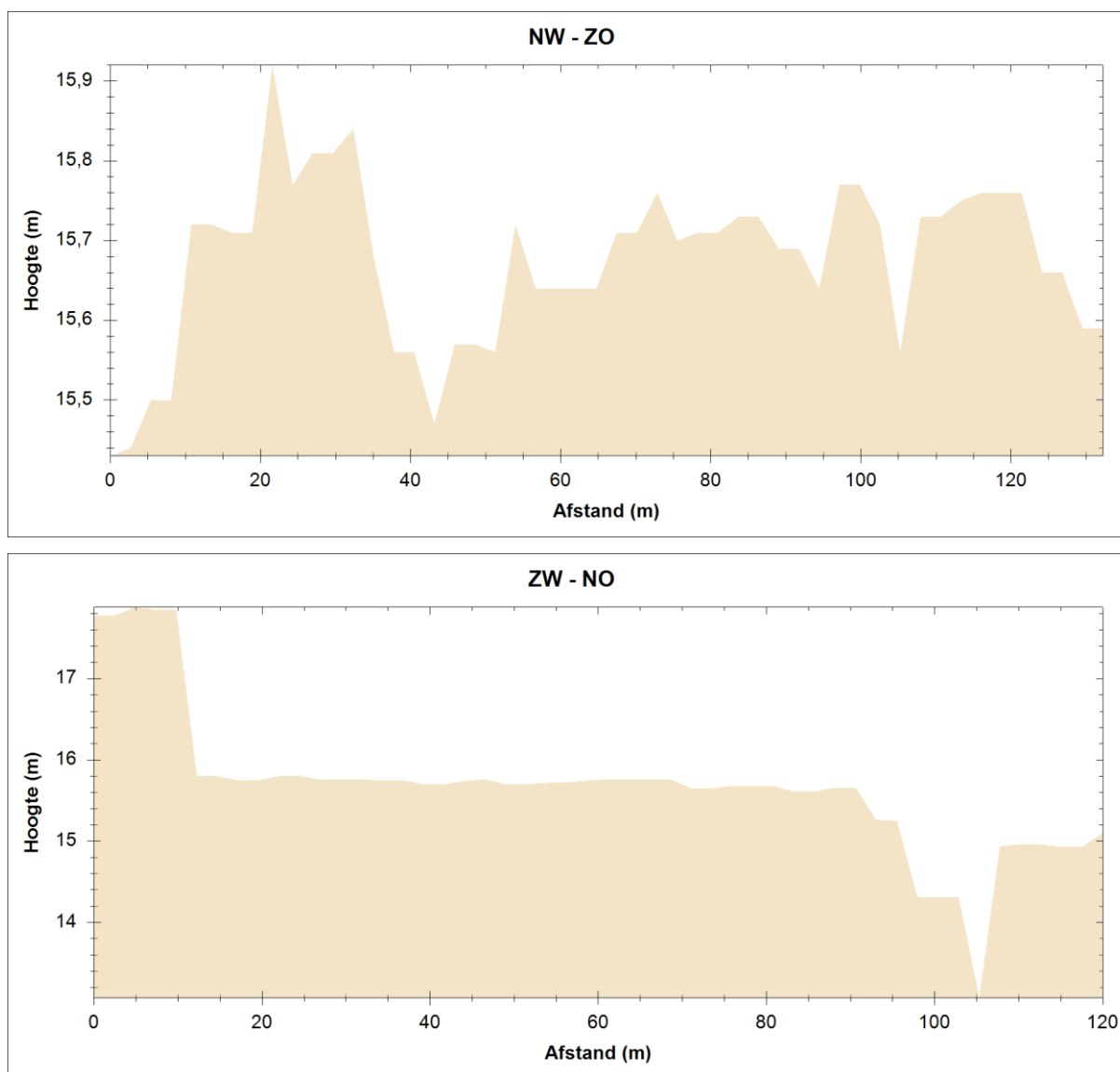
Het onderzoeksgebied bevindt zich op zo'n 200 à 300 m ten westen het stadcentrum Aalst, op een hoogte van 15-16 m TAW. De Dender loopt op zo'n 1 km ten oosten van het onderzoeksgebied, terwijl de Ediksveldbeek, die later overloopt in de Hoezebeek, zich op 366 m ten oosten bevindt. Het gebied bevindt zich tussen het deelbekken van de Midden-Dender en de Vondelbeek, behorend tot het Denderbekken dat zich in het stroomgebied van de Schelde bevindt. De hoogteprofielen tonen ook de duidelijke afgraving van het onderzoeksgebied aan.

Figuur 3. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.

Figuur 4. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).

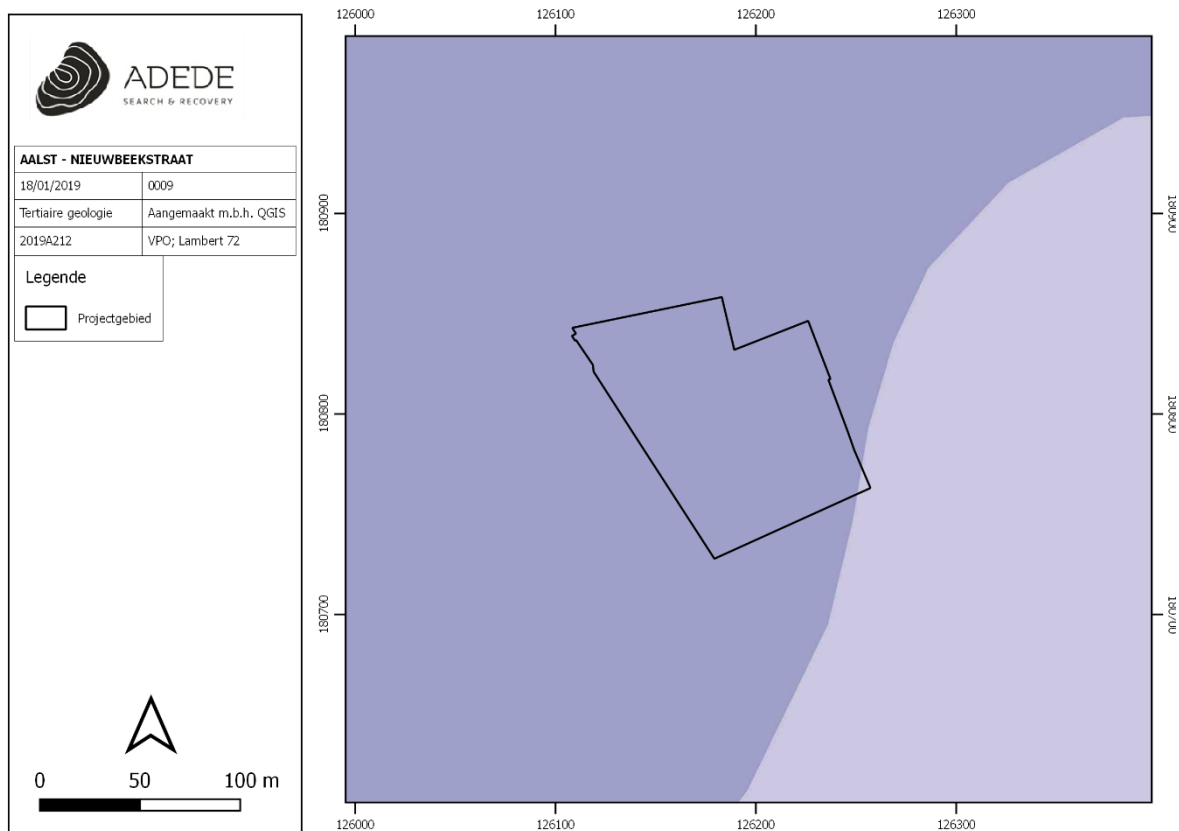
Figuur 5. Hoogteprofielen van het projectgebied.

3.2 Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied

3.2.1 Tertiair geologisch

Op de Tertiair geologische kaart behoort bijna het volledige projectgebied toe aan het Lid van Aalbeke, dat op zijn beurt onderdeel uitmaakt van de Formatie van Kortrijk. Het Lid van Aalbeke bestaat uit glimmerhoudende donkergrijze tot blauwe klei. Een klein zuidwestelijk deel van het projectgebied behoort tot de Formatie van Kortrijk, Lid van Moen. Laatstgenoemde is opgebouwd uit grijze klei tot silt met kleilagen. Tevens wordt het lid gekenmerkt door het voorkomen van *Nummulites planulatus*.

De Tertiair geologische kaart (1:50.000) geeft de lithologie van de afzettingen onder de Quartaire afzettingen weer.

Figuur 6. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.

3.2.2 Quartair geologisch

De quartair geologische profieltypekaart (1:200.000) geeft aan dat de afzettingen in het studiegebied behoren tot **type 3**. Het gaat om fluviale afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). Deze sedimenten worden mogelijks gevolgd door eolische afzettingen (zand tot silt) van het Laat-Pleistoceen en/of Vroeg-Holoceen hellingsafzettingen van het Quartair.

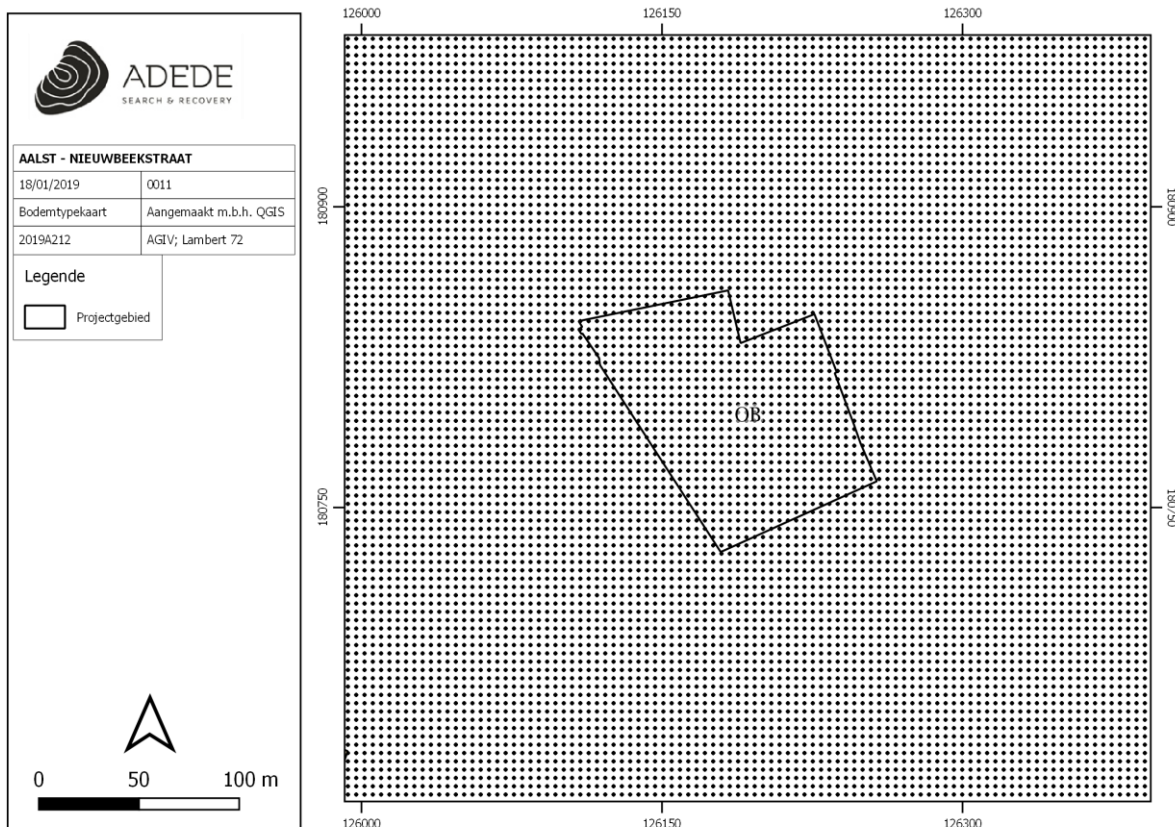
Figuur 7. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.

3.2.3 Bodem

In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de bodemtypekaart, potentiële bodemerosiekaart, erosiegevoeligheidskaart en het bodemgebruiksbestand besproken.

3.2.3.1 Bodemtypekaart

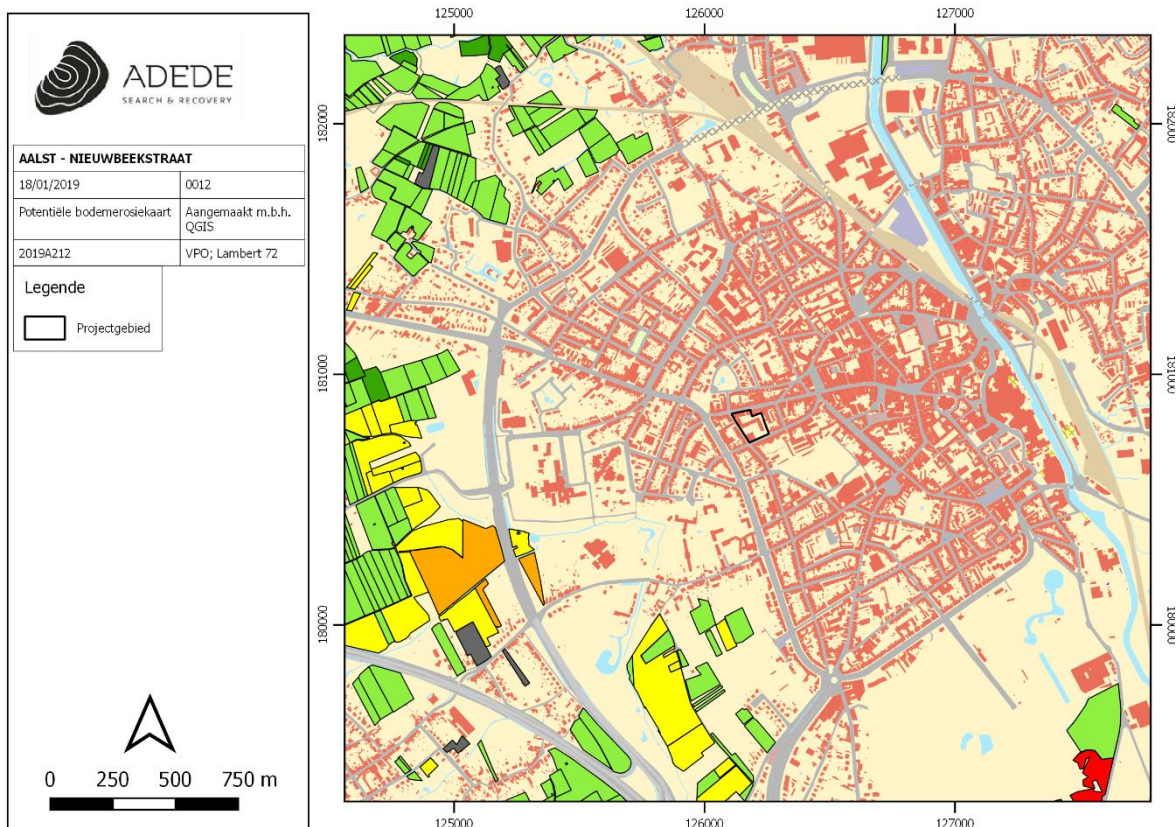
Op de bodemtypekaart is te zien dat het projectgebied volledig behoort tot het bodemtype **OB**. Dit zijn kunstmatige gronden waarbij het originele bodemprofiel door ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd is. In dit geval betreft het een bodem in bebouwde zone.

Figuur 8. Situering van het projectgebied op de bodentypekaart.

3.2.3.2 Potentiële bodemerosie

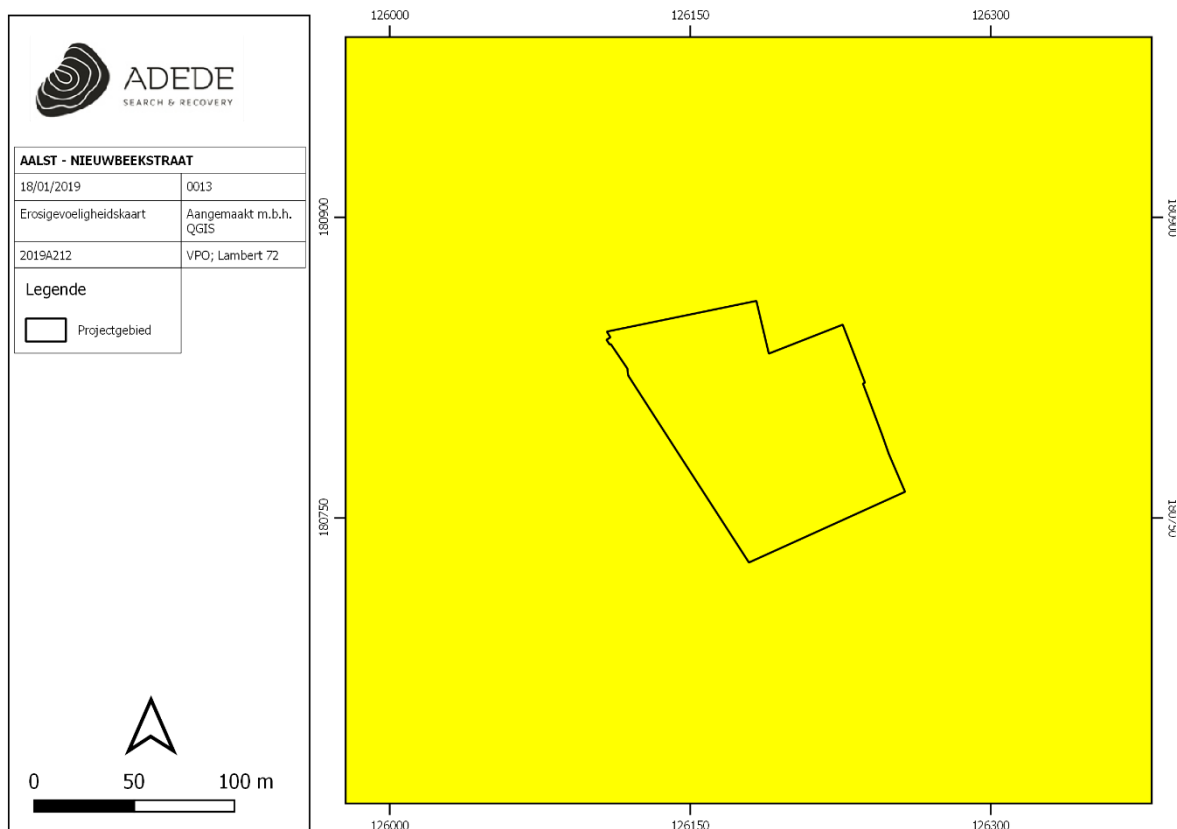
Op de potentiële bodemerosiekaart staat het projectgebied niet gekarteerd. Het dichtstbijzijnde perceel ligt op circa 740m ten zuid zuidwesten van het projectgebied en wordt gekenmerkt door een zeer lage totale erosie.

Figuur 9. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.

3.2.3.3 Erosiegevoeligheid

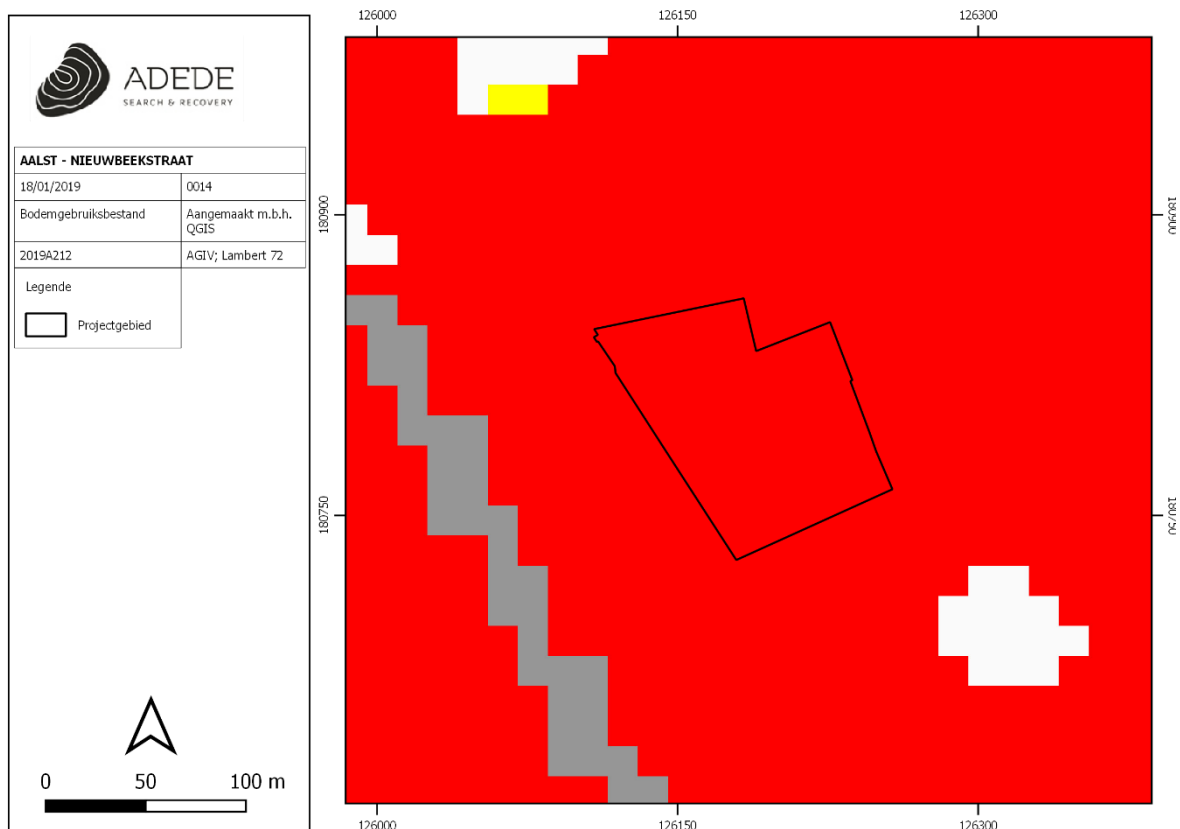
Op de erosiegevoeligheidskaart van de Vlaamse gemeenten staat Aalst gekarteerd als medium erosiegevoelig.

Figuur 10. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.

3.2.3.4 Landgebruik

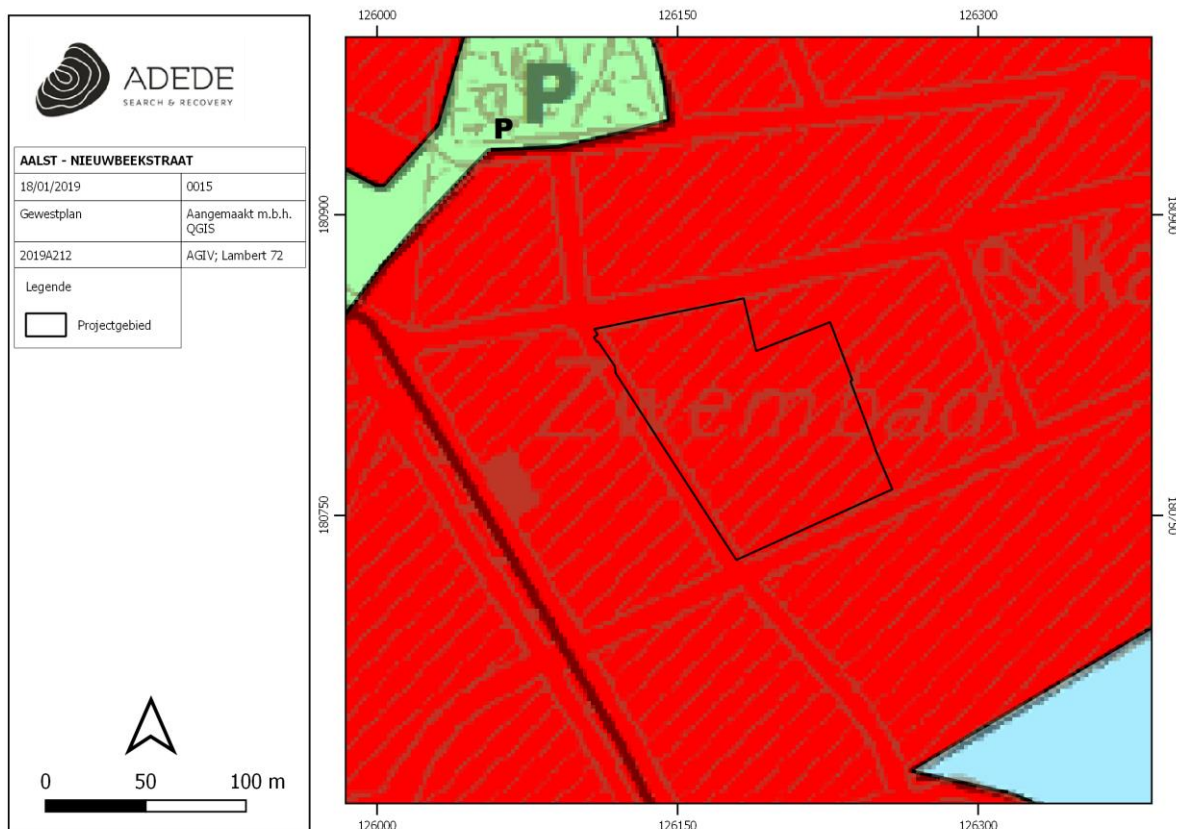
Op de bodemgebruiksbestandkaart behoort het projectgebied tot andere bebouwing (rood). Andere bebouwing wordt gedefinieerd als het grootste deel van het gebied wordt bedekt door structuren, gebouwen, wegen en artificiële oppervlakten met groene oppervlakten en open bodem (tussen de 30 en 80% is verhard).

Figuur 11. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.

3.2.3.5 Gewestplan

Op het gewestplan staat het projectgebied aangeduid als woongebied (rood).

Figuur 12. Situering van het projectgebied op het gewestplan.

3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied

3.3.1 Algemene historische situering

Het centrum van Aalst situeert zich op de linkeroever van de Dender, daar waar de zandleemstreek overgaat in de leemstreek. De middeleeuwse stad ontwikkelde zich op de plaats waar een noordoostelijke uitloper van een leemrug een talud vormt met de alluviale vlakte van de Dender. De rivierbedding ligt hier heel dicht bij de leemrug en het zou dus heel goed kunnen dat hier al van oudsher een belangrijke oversteekplaats aanwezig was. De favorabele topografische en bodemkundige aard van het gebied – hoger gelegen, goed gedraineerde fertiele leemgrond en diep ingesneden beekdalen – moet echter ook in de prehistorie al een pullfactor geweest zijn. Tal van toponiemen in de regio zijn van pre-Germaanse oorsprong en zijn dus een extra indicatie voor de ouderdom van de bewoning in de streek. De naam Aalst zelf is terug te voeren tot het Belgische ‘alkustom’ (gegermaniseerde vorm ‘alhusta’), hetgeen een afleiding is van het Belgische ‘alkos’ wat heiligdom zou betekenen. Meerdere archeologische onderzoeken, zowel in het centrum van Aalst zelf als in de ruimere regio, lijken dit beeld te bevestigen. Verscheidene sporen en artefacten uit verschillende pre-Germaanse periodes werden geattesteerd en dus wordt aangenomen dat de Aalsterse regio sinds het laatneolithicum een min of meer continue bewoning heeft gekend doorheen de verschillende periodes.²

De start van de nederzetting Aalst kan teruggevoerd worden tot het Zelhof, een Karolingisch bedrijfstype, dat gesticht is tussen 750 en 800. De groei van deze eerste invloedrijke prestedelijke kern aan de Dender werd gestimuleerd door de nieuwe landweg Keulen-Brugge. Eind 9^e eeuw waren vele landbouwgronden rond Aalst in handen van het kapittel van Kamerijk en de abdij van Lobbes.³ De naam Aalst komt voor het eerst voor in 868 in eigendomslijsten van eerdergenoemde abdij.⁴ In 879 werden alle nederzettingsstructuren verwoest door de Noormannen. Het Zelhof werd herbouwd maar zal zijn centrale rol verliezen aan de burcht en de parochiekerk. Deze burcht was midden 11^e eeuw opgericht door de graaf van Vlaanderen tussen de Dender en de Oude Dender. Aalst vormde een grensnederzetting nadat graaf Boudewijn I dit deel van de Brabantgouw had veroverd. Aan de Werf ontstond hierdoor een bloeiende handelseconomie. De kern breidde zich hierdoor uit naar het westen, naar de huidige Grote Markt waarop verschillende oude straten uitkwamen. Begin 12^e eeuw was het gebied omweld met verschillende stadspoorten. Aalst werd een stad in 1164 en hoofdplaats van de heerlijkheid van de graven van Aalst.⁵ De agglomeratie vertoonde aan het begin van de 13de eeuw een

² DE GROOTE K. 2013: *De stadswording van Aalst. Of hoe een Merovingische nederzetting uitgroeide tot een laatmiddeleeuwse stad*, M&L 32(1), jan.-feb. 2013, 4-32.

³ http://www.thesis.net/aalst_mobiliteit/aalst_mobiliteit_hfst_1.htm

⁴ <http://www.aalst.be/default.asp?siteid=15&rubriekid=1092&artikelid=7329>

⁵ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120309>

driehoekige vorm, waarvan de basislijn gevormd werd door de Dender en de huidige Onderwijsstraat. De twee basishoeken werden gevormd door de Werf en de Academieplaats en de bovenhoek lag in de nabijheid van de Grote Markt. In de 14de eeuw toont de stad een radiaal concentrisch stratenpatroon rondom de Grote Markt en een behoorlijke versterking bestaande uit de Hoog-, Capucienen- en Sterrevesten en een ringmuur met 25 torens en 6 poorten. Dit concentrisch stratenpatroon wordt heel herkenbaar weergegeven op de kaart van Deventer uit de 16de eeuw (cf. infra). De stadsvesten zijn zichtbaar op een kaart van Lodovici Guicciardini uit 1582.

Figuur 13. Stadsplattegrond van Aalst met zicht op de versterkingen⁶.

Aalst had zwaar te lijden tijdens het Spaans bewind, vooral door oorlogsgeweld. Zo werd de stad op 25 juli 1576 veroverd door Spaanse muitende troepen: via de Dender slaagden ze erin de stad binnen te dringen. Voor de kanalisatie had de Dender immers een erg kronkelend verloop. In de zomer was het waterpeil zo laag dat men met opgestroopte broekspijpen de overkant kon bereiken.⁷ Deze

⁶ https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/86/Plattegrond_Aalst_Guicciardini_1581.jpg

⁷ <http://www.dender.be/thema/historiek/een-rivier-met-een-geschiedenis>

Plundering van Aalst maakt deel uit van de Tachtigjarige Oorlog⁸ en wordt weergegeven op een stadsplattegrond van Aalst die werd opgemaakt door Frans Hogenberg.

Figuur 14. De Plundering van Aalst, door Frans Hogenberg⁹.

In 1667 werden de wallen ontmanteld door de Franse maarschalk Turenne. Vanaf de Oostenrijkse periode steeg de welvaart terug, onder meer door de opkomende industrialisatie. Dit laatste zorgde tevens voor een toenemende urbanisatie in de 19^e eeuw.¹⁰ Verder werd de baan Brussel-Aalst-Gent aangelegd en de Dender gekanaliseerd (in de 18de eeuw). Toch kwam de echte industrialisatie in Aalst pas op gang vanaf 1856 dankzij de spoorlijn Brussel-Aalst-Gent. Nijverheden ontwikkelden zich in het centrum en langs de Dender en spoorlijn. De voornaamste nijverheid bleef textiel, onder meer breigoed, leder en schoenen. Vanaf de tweede helft van de 20^e eeuw is deze nijverheid sterk verminderd en teruggedreven uit het centrum naar nieuwe industrieparken.¹¹

⁸ https://nl.wikipedia.org/wiki/Plundering_van_Aalst

⁹ https://nl.wikipedia.org/wiki/Plundering_van_Aalst#/media/File:Aalst_1576.JPG

¹⁰ http://www.ethesis.net/aalst_mobiliteit/aalst_mobiliteit_hfst_1.htm

¹¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120309>

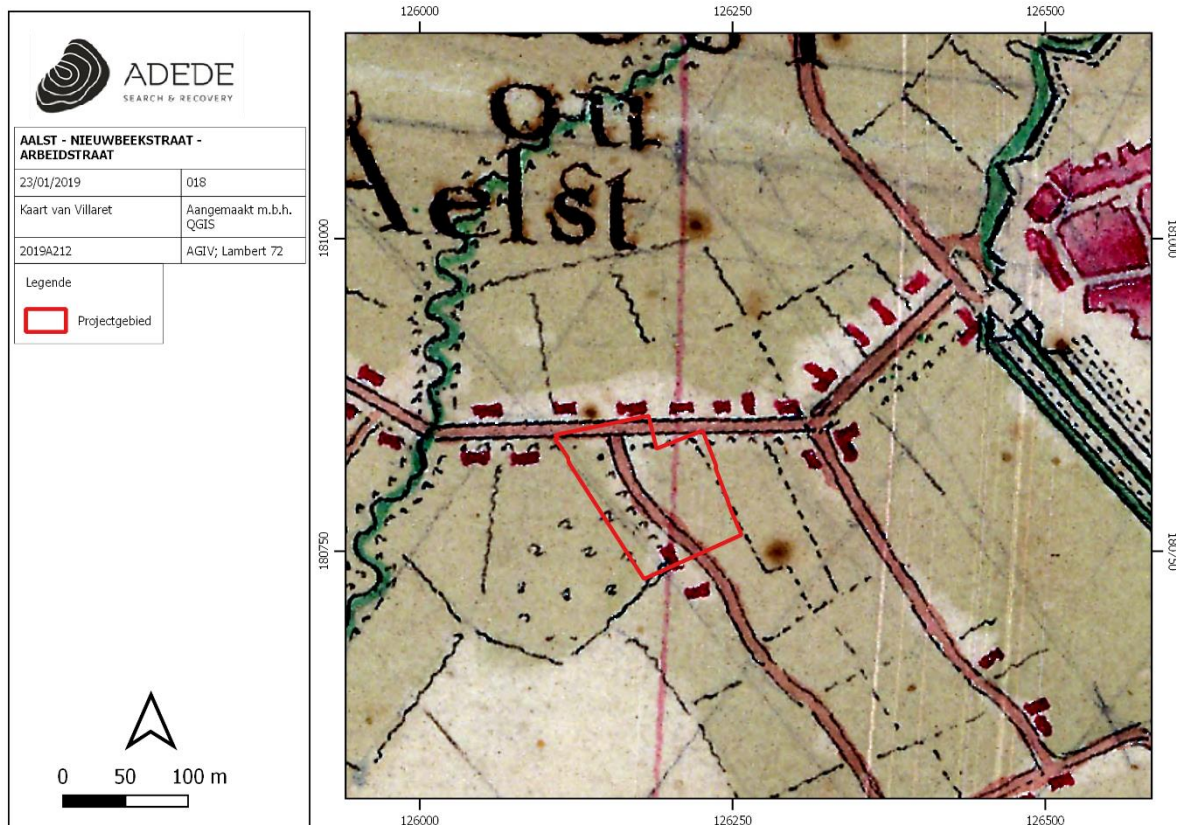
3.3.2 Historisch kaartmateriaal

3.3.2.1 Villaret kaarten (1745-1748)

De kaart van de Franse ingenieurs-geografen, ook wel Villaret-kaart genoemd, bestrijkt grote delen van het huidige Belgische grondgebied en vertelt ons hoe het landschap erbij lag in het midden van de 18de eeuw. Na de slag bij Fontenoy (1745) kregen de Fransen voor enkele jaren de controle over onze gebieden. Het is in die militaire context dat de meer dan 80 kaartbladen ontstonden.¹²

Op de kaart van Villaret wordt het projectgebied volledig doorkruist door een weg met een noordwest-zuidoost oriëntatie. Afgaand op de volgende historische kaarten kan geopperd worden om het projectgebied langs de rechterzijde van deze weg te plaatsen. Ten noorden sluit zij aan bij een hoofdweg die in haar verloop trekken vertoont van de huidige Gentsestraat. Deze weg kent haar aanvang dan ook bij de westelijke poort van de stad Aalst. Het eigenlijke terrein van het onderzoeksgebied lijkt zich over een tweetal onbebouwde percelen te verspreiden – onderbroken door de eerder vermelde weg – en is in het uiterste zuiden van een gebouw voorzien. Volgens de projectie grens het deelterrein voor bouwfase 5 met haar westelijke grens nauwkeurig aan te sluiten bij de oostelijke zijde van het gebouw. Verder ten oosten van het projectgebied bevindt zich een waterloop.

¹² <https://bib.kuleuven.be/ub/nieuws/2015/kaart-van-jean-villaret-1745-1748-digitaal-beschikbaar-via-limo>

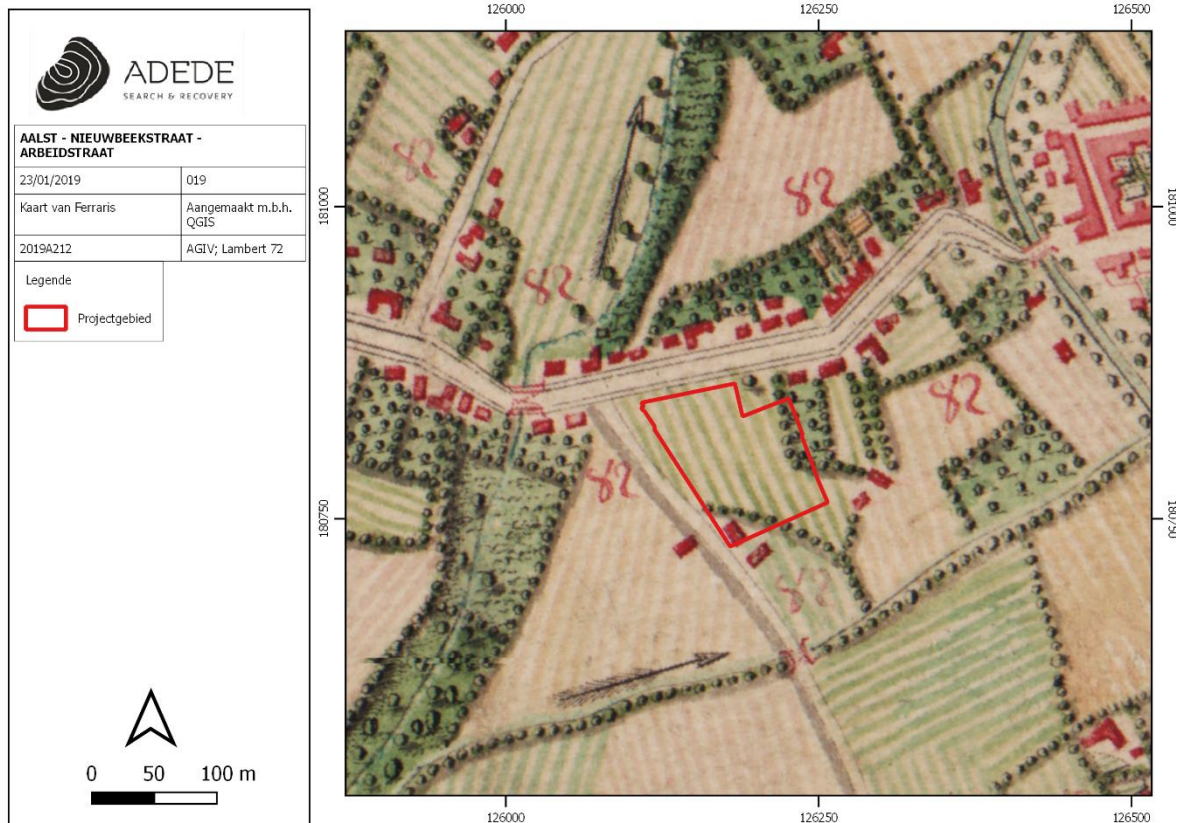
Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret.

3.3.2.2 Kaart van Ferraris (1771 – 1778)

In opdracht van Keizerin Maria-Theresia en Keizer Jozef II werden de Oostenrijkse Nederlanden voor het eerst grootschalig en systematisch topografisch gekarteerd. 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten werden geklasseerd volgens bundels en vergezeld van een beschrijvende tekst. Dit alles gebeurde onder leiding van generaal Joseph-Jean-François Graaf de Ferraris (1726-1814). Het resultaat was een Kabinetskaart in drie exemplaren. Het exemplaar, bestemd voor de Oostenrijkse gouverneur Karel van Lotharingen, is heden in bezit van de Koninklijke Bibliotheek Albert I te Brussel. De andere exemplaren bevinden zich in het Rijksarchief in Den Haag en het *Kriegsarchiv* te Wenen.¹³ Op de kaart van Ferraris krijgt men voor het eerst een gedetailleerder inzicht in het bodemgebruik tijdens de tweede helft van de 18de eeuw.

¹³ http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf

De Ferrariskaart toont het onderzoeksgebied aan de rechterzijde van een weg die ten noorden aansluit op een hoofdweg vertrekkende van de westelijke stadspoort van Aalst. Het terrein toont zich voor het grootste deel als onbebouwd en als landbouwgrond. In de zuidwestelijke hoek van het projectgebied is echter wel een gebouw te bemerken en wordt deze in boogvorm afgelijnd door een lag begroeiing. Deze begroeiing bevindt zich ook langsheen de oostelijke zijde. Het deelterrein voor bouwphase 5 in de zuidoostelijke uithoek wordt ingenomen door de landbouwgrond en een deel van de lage begroeiing. In de nabijheid worden meerdere wegen weergegeven waarlangs de bewoning zich in beginnende lintvorm begint te ontwikkelen. Verder ten oosten van het onderzoeksgebied wordt opnieuw de waterloop duidelijk.

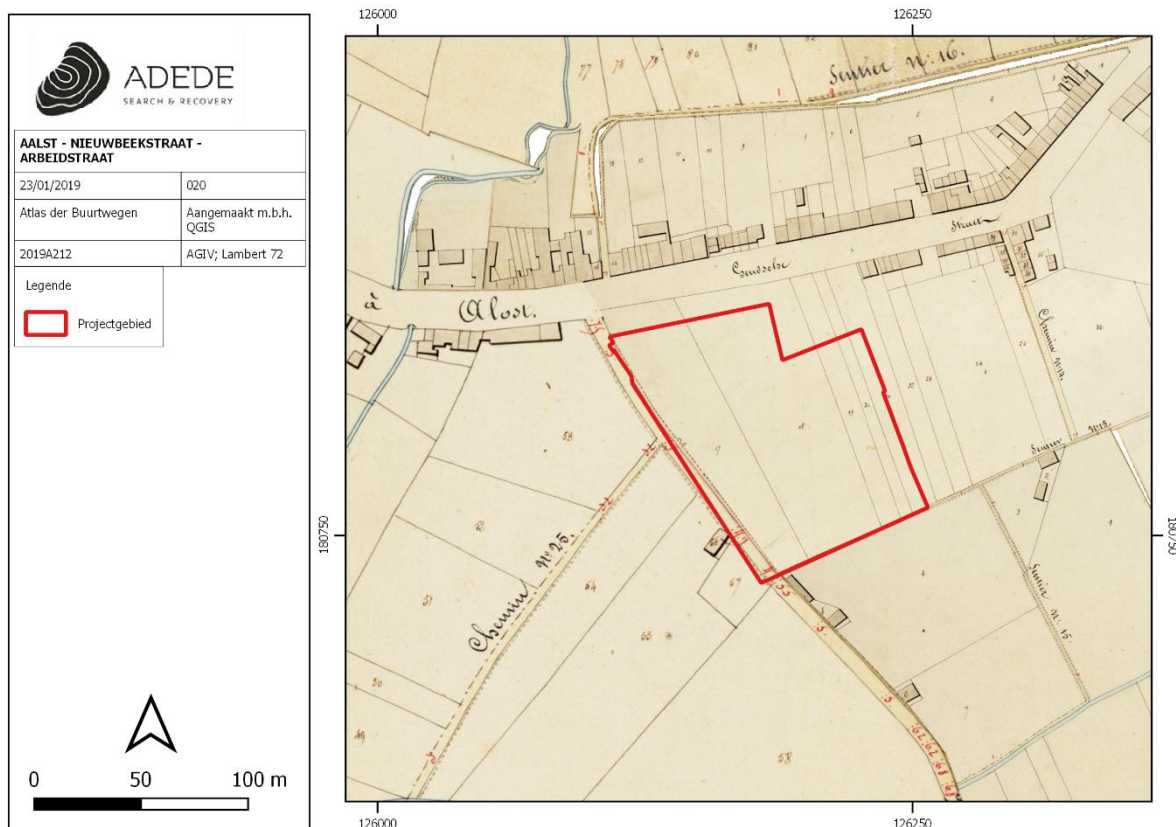

Figuur 16. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.

3.3.2.3 Atlas der Buurtwegen (1840)

De Atlas der Buurtwegen toont het projectgebied ingeplant langsheen – en deels op – de rechterzijde van de weg die we reeds in de voorgaande kaarten hebben besproken. Op de Atlas der Buurtwegen

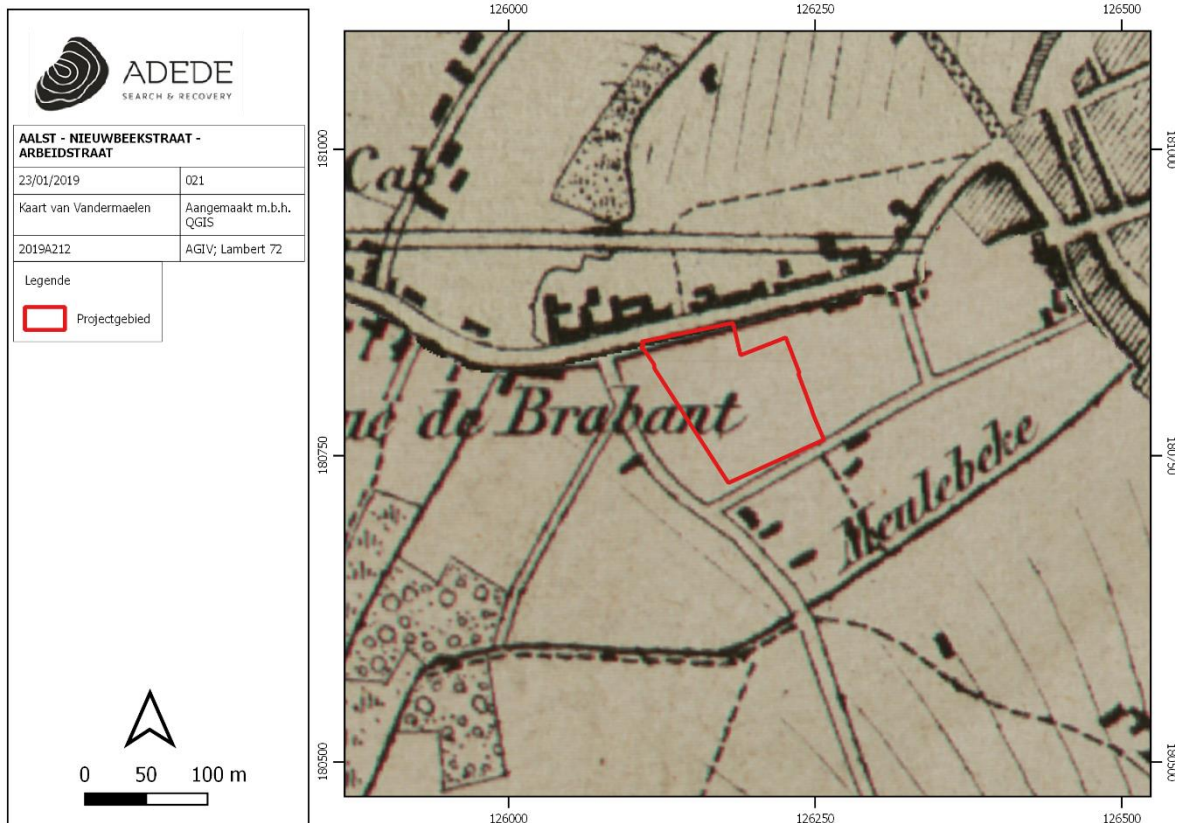
wordt ze benoemd als Chemin nr. 13. De weg waarop zij in het noorden aan aansluiting kent wordt nu benoemd als 'Route de Gand à Alost' en kan dus gezien worden als de voorloper van de huidige Gentsestraat. Ten oosten slingert zich nog steeds de waterloop. Het onderzoeksgebied strekt zich uit over een vijftal langgerechte percelen zonder enige vorm van bebouwing. Hetzelfde geldt voor het deelterrein in de zuidoostelijke hoek van het onderzoeksgebied waar bouwphase 5 haar inplanting zal krijgen. De zuidelijke grens van het onderzoeksgebied stemt op deze kaart mooi overeen met een weg benoemd als sentier n. 15.

Figuur 17. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.

3.3.2.4 Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)

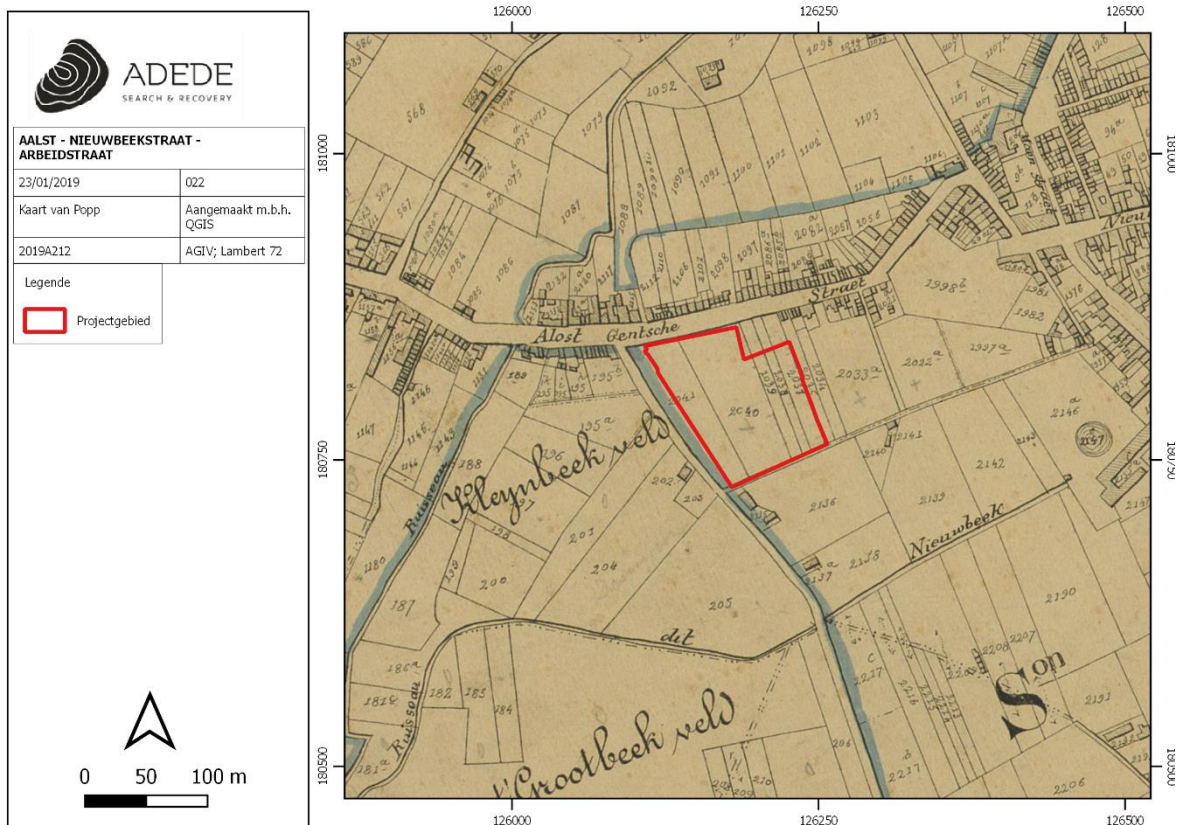
De topografische kaart van Vandermaelen plaatst het onderzoeksgebied binnen een zone afgebakend door de eerder vermelde Gentsestraat ten noorden, een kleinere straat ten zuiden en twee straten op enige afstand ten oosten en ten westen. De kaart visualiseert het onderzoeksgebied als onbebouwd terwijl de omgeving drukker bebouwd is. In het westen zijn verschillende windmolens te zien.

Figuur 18. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.

3.3.2.5 Kaart van Popp (1842 – 1879)

De Popp-kaart toont in navolging van de voorgaande historische kaarten de noordelijke begrenzing van het onderzoeksgebied in de vorm van de 'Alost Gentsche Straet' en de zuidelijke begrenzing in de vorm van een kleine weg. De westelijke grens wordt eveneens door een weg gevormd – die ook eerder op de historische kaarten duidelijk werd – maar nu ook als waterloop wordt aangeduid. Het eigenlijke onderzoeksgebied strekt zich uit over vijf verschillende langgerekte percelen. Deze percelering stemt grotendeels overeen met de perceelsindeling zichtbaar op de Atlas der Buurtwegen.

Figuur 19. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.

3.3.2.1 Luchtfoto's

Een luchtfoto uit 1971 toont de reeds dense bebouwing binnen de contouren van het onderzoeksgebied. Ook het deelterrein van bouwphase 5 toont de lay-out van een woning. Deze toename in bebouwing kadert binnen de algemene bouwwoede in de perifere delen rondom de stad Aalst.

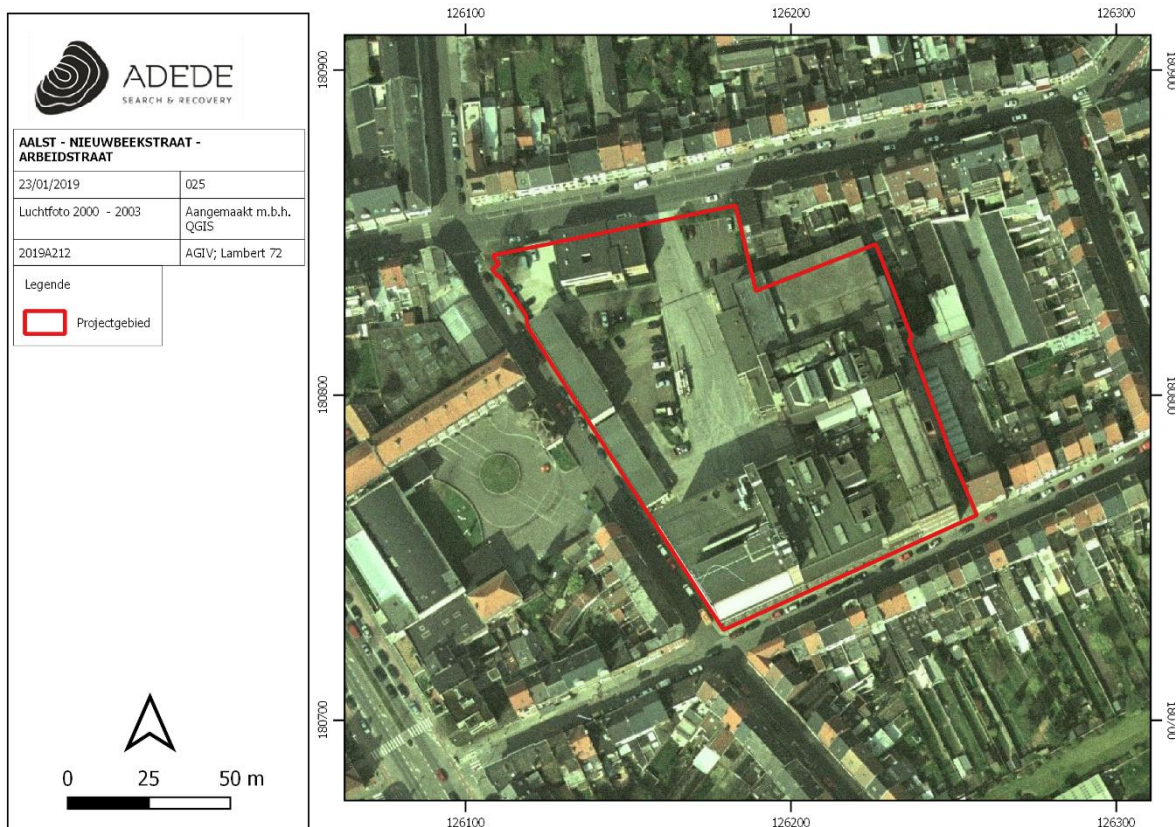
Figuur 20. Situering van het projectgebied op luchtfoto 1971.

De luchtfoto genomen in 1990 toont opnieuw de bebouwing van het terrein waarvan nu een groter deel wordt ingenomen door verhardingen voor parkeerplaatsen. Het deelterrein voorzien voor de inplanting van bouwfase 5 toont – net zoals in 1971 – bebouwing maar er lijken zich toch enige verschillen te hebben voorgedaan met een toename van gebouwen tot gevolg.

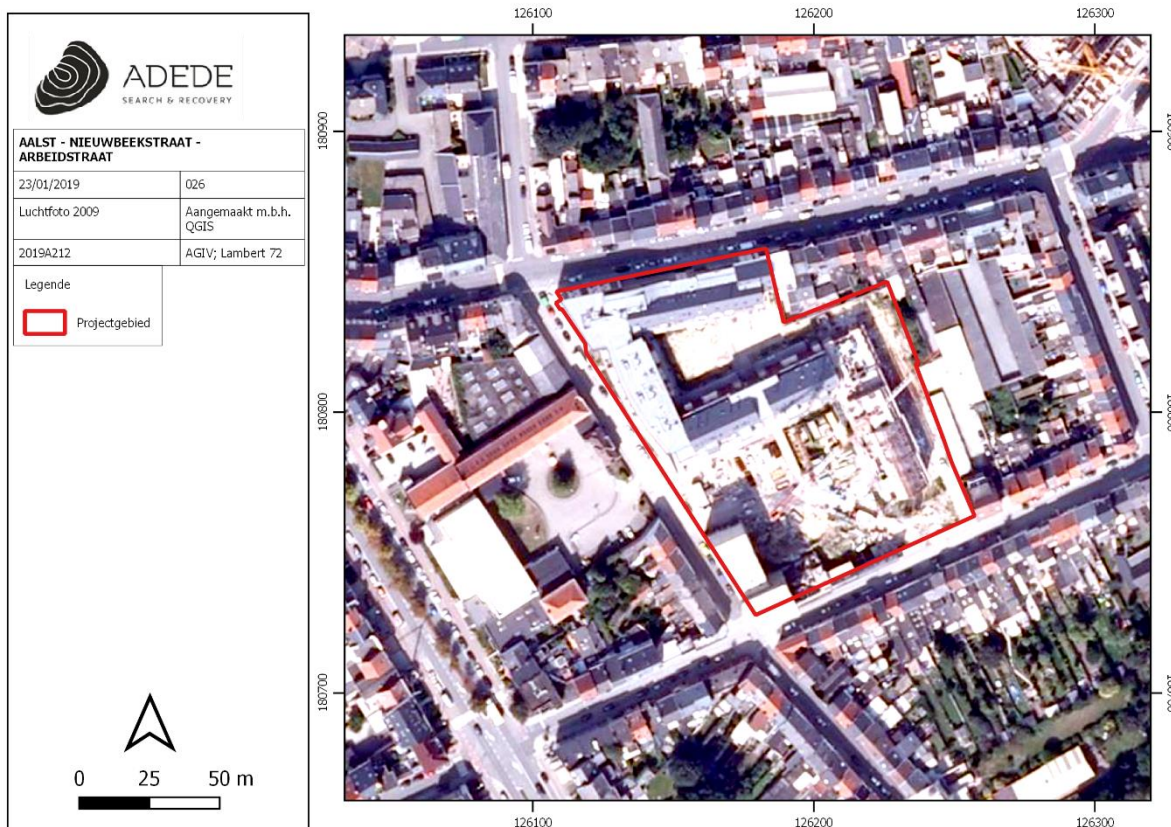
Figuur 21. Situering van het projectgebied op luchtfoto 1979-1990.

Een luchtfoto die de periode 2000-2003 visualiseert, toont opnieuw een aantal veranderingen binnen het ruime onderzoeksgebied met wederom een toename in de bebouwing binnen haar contouren. Het deelterrein voor bouwfase 5 lijkt echter onveranderd.

Figuur 22. Situering van het projectgebied op luchtfoto 2000-2003.

Een luchtfoto genomen in 2009 toont de uitvoering van grote bouwwerken waarbij de voorgaande bebouwing nagenoeg volledig is gesloopt, het terrein is afgegraven en nieuwe gebouwen reeds verrijzen. Deze werken hebben toepassing op het volledige onderzoeksgebied en dus ook op het deelterrein in de zuidoostelijke hoek.

Figuur 23. Situering van het projectgebied op luchtfoto 2009.

De daaropvolgende jaren tonen de afwerking van fases 1 tot 6, met uitzondering van fase 5. Sindsdien bleef het onderzoeksgebied onveranderd.

3.4 Archeologische situering van het projectgebied

Het onderzoeksgebied ligt net buiten de vastgestelde archeologische zone van het stadscentrum van Aalst.¹⁴ Circa 400 meter ten westen van het onderzoeksgebied werd het Keizersplein met enkele aanpalende woningen als beschermd stadsgezicht vastgelegd.¹⁵

3.4.1 Archeologienota's en eindverslagen

ID 2062¹⁶

¹⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/11699>

¹⁵ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/8946>

¹⁶ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/2062>

Naar aanleiding van de bouw van een meergezinswoning en 5 woningen aan de Gentse Steenweg voerde De Logi & Hoorne bvba in 2017 een bureauonderzoek uit naar de potentiële archeologische kenniswinst van het onderzoeksgebied. Aan de hand van dit onderzoek werd de kenniswinst als klein geschat. De Logi & Hoorne bvba adviseerde dan ook geen verder archeologisch onderzoek.

ID 2375¹⁷ en ID 6269¹⁸

Naar aanleiding van een verkaveling met de bouw van 14 woningen en een meergezinswoning met ondergrondse parking in de Merestraat voerde Monument Vandekerckhove in 2016 een bureauonderzoek uit naar de potentiële archeologische kenniswinst van het onderzoeksgebied. Monument Vandekerckhove concludeerde uit dit onderzoek dat de gunstige landschappelijke ligging gecombineerd met archeologische vondsten uit nabijgelegen sites een gunstige indicatie was voor potentiële archeologische kenniswinst op het onderzoeksterrein. Er werd dan ook een proefsleuvenonderzoek geadviseerd. Bij het proefsleuvenonderzoek, uitgevoerd in 2017 door BVBA Acke&Bracke werden met uitzondering van één geïsoleerde en niet nader te dateren kuil aan de zuidelijke grens, geen noemenswaardige sporen aangetroffen. Bijgevolg werd verder archeologisch onderzoek van het plangebied niet geadviseerd.

ID 9380¹⁹

Naar aanleiding van de ontwikkeling van een bedrijventerrein met nieuw wegeninfrastructuur, riolering en bufferbekkens aan de Siesegemkouter voerde Adede in 2018 een bureauonderzoek uit naar de potentiële archeologische kenniswinst van het onderzoeksgebied. Op basis van de combinatie van gunstige bewaringscondities van de bodem en archeologische vondsten op naburige sites werd wel duidelijk dat er een potentieel tot kennisvermeerdering bestaat. Adede adviseerde dan ook verder onderzoek in de vorm van een verkennend (en waarderend) booronderzoek en proefsleuvenonderzoek.

ID 9018²⁰

Naar aanleiding van de realisatie van een doorgang naar Basisschool De Okapi en Basisschool Park met parkeergelegenheid aan de Sint-Kamielstraat voerde Adede in 2018 een bureauonderzoek uit naar de potentiële archeologische kenniswinst van het onderzoeksgebied. Het bureauonderzoek werd ondersteund door controleboringen die uitwezen dat de bodem reeds antropogeen opgehoogd werd,

¹⁷ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/2375>

¹⁸ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/6269>

¹⁹ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/9380>

²⁰ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/9018>

mogelijks voorafgegaan door afgraving doorheen de archeologisch relevante lagen. Op basis van dit onderzoek adviseerde Adede dan ook geen verder archeologisch onderzoek op het plangebied.

ID 5951 ²¹

Naar aanleiding van de sloop van bestaande woningen en de bouw van appartementen met parkeergelegenheid in de Zomerstraat voerde BVBA Acke en Bracke een bureauonderzoek uit naar de potentiële archeologische kenniswinst van het onderzoeksgebied. Aan de hand van het historisch en archeologisch kader binnen het onderzoek bleek een hoog potentieel tot archeologische kenniswinst. BVBA Acke en Bracke adviseerde op basis hiervan een proefputtenonderzoek in uitgesteld traject.

ID 9696 ²²

Naar aanleiding van de sloop van bestaande panden en de nieuwbouw van een handelszaak en een meergezinswoning op de hopmarkt in 2018 voerde BVBA Ghent Archeology Team een bureauonderzoek uit naar de potentiële archeologische kenniswinst van het onderzoeksgebied. Op basis van dit onderzoek werden de bewaringscondities gunstig geacht en de potentiële archeologische kenniswinst hoog. BVBA Ghent Archeology adviseerde de inplanting van 3 proefputten.

ID 9211 ²³

Naar aanleiding van het ombouwen van bestaande gebouwen tot kleuterschool en het tuingedeelte tot speelplaats in de Pontstraat voerde Monument Vandekerckhove in 2018 een bureauonderzoek uit naar de potentiële archeologische kenniswinst van het onderzoeksgebied. Het uitgevoerde bureauonderzoek toonde aan dat het projectgebied een hoog archeologisch potentieel kenmerkt. De geplande werken hielden een minimale bodemverstoring in die niet dieper ging dan de reeds bestaande verstoring door leidingen en regenwaterputten. Monument Vandekerckhove stelde dat dat het archeologisch potentieel bij de geplande werken niet zal geraakt worden en dat dus een bewaring van een mogelijk archeologische site in situ mogelijk is. Ter conclusie werd geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd.

ID 9071 ²⁴

Naar aanleiding de renovatie van een beschermd monument, afbraak van bij gebouwen van in de Kerkstraat voerde BVBA Studiebureau Archeologie in 2018 een bureauonderzoek uit naar de potentiële archeologische kenniswinst van het onderzoeksgebied. De verzamelde historische en

²¹ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/5951>

²² <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/9696>

²³ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/9211>

²⁴ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/9071>

aardkundige gegevens gaven aan dat het projectgebied een hoog archeologisch potentieel bevatte. Bijgevolg werd verder archeologisch onderzoek in uitgesteld traject aangeraden door middel van 1 proefput.

ID 893 ²⁵

Naar aanleiding van een nieuwbouw op het Sint-Martensplein voerde Ruben Willaert in 2016 een bureauonderzoek uit naar de potentiële archeologische kenniswinst van het onderzoeksgebied. Uit het onderzoek concludeerde Ruben Willaert dat er nog waardevolle archeologische informatie in de bodem kan teruggevonden worden en een proefsleuvenonderzoek werd geadviseerd. Het proefsleuvenonderzoek dat daarop volgde, bracht waardevol bodemarchief aan het licht uit de late Middeleeuwen. De archeologische resten konden leiden tot een belangrijke kenniswinst m.b.t. de vroegste stadsontwikkeling van Aalst en een vlakdekkende opgraving werd geadviseerd.

ID 1885 ²⁶

Naar aanleiding van de bouw van appartementen, assistentiewoningen en een kinderdagverblijf in de Molenstraat voerde Ruben Willaert in 2016 een bureauonderzoek uit naar de potentiële archeologische kenniswinst van het onderzoeksgebied. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek werd geconcludeerd dat er nog waardevolle archeologische informatie in de bodem kan teruggevonden worden, en dat verder archeologisch onderzoek nodig was onder de vorm van een combinatie van proefputten en sleuven.

ID 3184 ²⁷

Naar aanleiding van de heraanleg van de publieke ruimte (afbraak bestaande gebouwen en aanleg van nieuwe afwatering en nutsleidingen) tussen de Peperstraat en de Graanmarkt voerde Solva in 2017 een bureauonderzoek uit naar de potentiële archeologische kenniswinst van het onderzoeksgebied. De slopingswerken en de bouw van het gebouwencomplex vielen nog onder de voormalige regelgeving van het Archeologiedecreet. Aangezien dit geschiedde in de transitieperiode tussen het Archeologiedecreet en de volledige inwerkingtreding van hoofdstuk 5 van het Onroerenderfgoeddecreet, waren overgangsmaatregelen van toepassing en waren de archeologische opgravingen voor het geheel van het projectgebied reeds opgestart via het traject van 'wetenschappelijke opgraving' onder de nieuwe regelgeving. Op basis hiervan werd het archeologisch kennispotentieel hoog ingeschat. De geplande werken zouden verder vrijwel geen impact hebben op

²⁵ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/893>

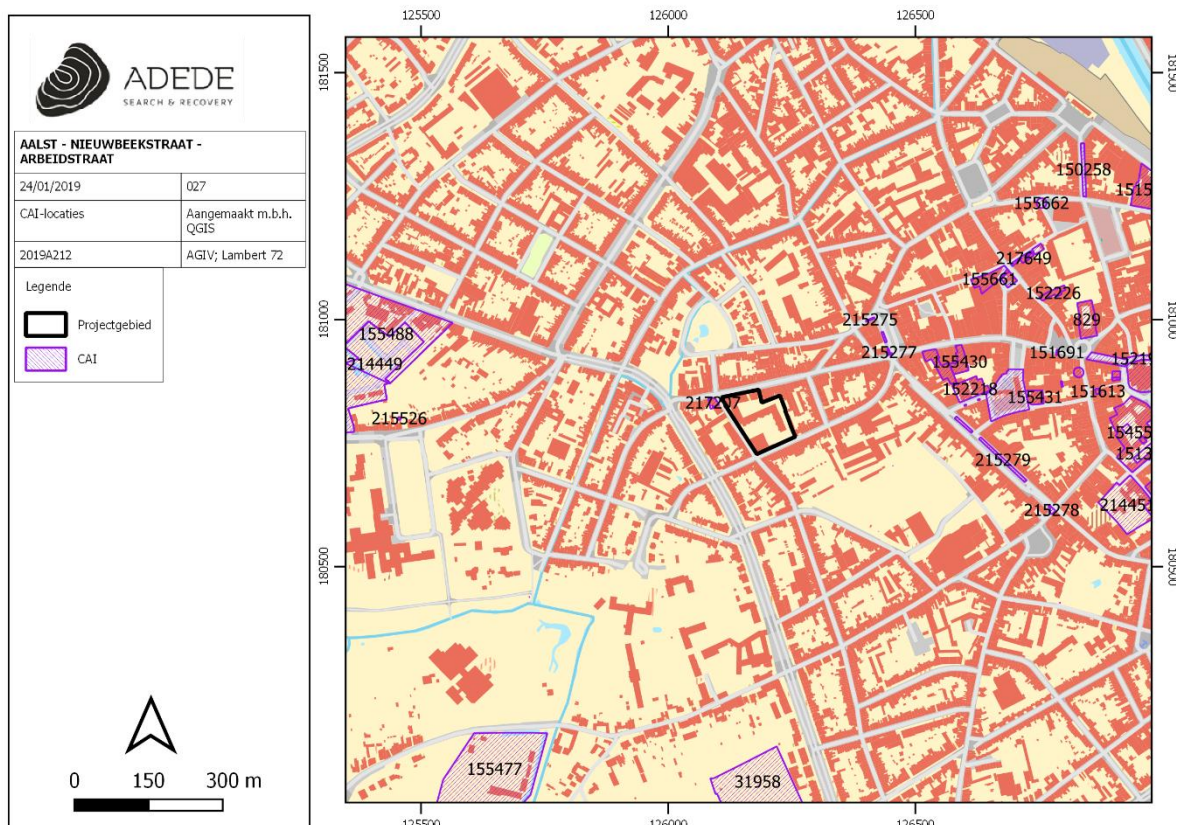
²⁶ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/1885>

²⁷ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/3184>

het aanwezig archeologisch erfgoed, aangezien het projectgebied grotendeels reeds werd onderzocht door middel van een wetenschappelijke opgraving met proefsleuven en opvolging van sloopwerken. Maar aangezien een gedeelte van het projectgebied dusver nog niet onderzocht werd, adviseerde Solva toch verder archeologisch onderzoek omdat het onderzoeksgebied mogelijk de locatie van een kloosterkapel uit de 15^e bevatte.

ID 6054 ²⁸

Naar aanleiding van de sloop van een groot deel van de huidige gebouwstructuren en het bouwen van appartementen in de Kattenstraat, voerde Monument Vandekerckhove in 20165 een bureauonderzoek uit naar de potentiële archeologische kenniswinst van het onderzoeksgebied. Op basis van dit onderzoek stelde Monument Vandekerckhove dat er op het studiegebied een hoge verwachting was naar een archeologische site, mogelijk daterend uit de 13^e – 14^e eeuw. Desgevolgs werd verder archeologisch onderzoek geadviseerd in de vorm van een archeologische opgraving met complexe verticale stratigrafie.

3.4.2 CAI-locaties

Wat betreft de hier vermeldde CAI locaties, lijsten we binnen de historische stadskern een beperkte selectie op, namelijk binnen een straal van 500m van het studiegebied. Buiten de historische stadskern werden alle CAI-locaties geconsulteerd in een straal van 1km.

CAI-locaties	Afstand t.o.v. onderzoeksgebied	Datering	Beschrijving
217207 ²⁹	157 m ten NW	Late Middeleeuwen	<u>Bewoning</u> : kuilen: 14 ^{de} eeuwse afvalkuilen met verbrande leem. Wijst op afgebrand vakwerkwoning. <u>Infrastructuur</u> : weg: karrensporen met onderliggende sporen van ouder wegtracé. Geïnterpreteerd als voorganger van Nieuwbeekstraat. Datering eind 14 ^{de} , begin 15 ^{de} eeuw op basis van aardewerk. Karrensporen op oudere vulling van holle weg. (Archeologische opgraving naar aanleiding van toevalsvondst in het kader van bouw appartement met assistentiefats).
		Nieuwe Tijd: 16 ^{de} eeuw	Kuil
		Nieuwe Tijd: 18 ^{de} eeuw	Bewoning: beerput en 4 kuilen
155488 ³⁰	900 m ten NW	Middeleeuwen	Bewoning: leprozerie met ziekenhuiskapel, toebehorende gebouwen en kerkhof

²⁹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/217207>

³⁰ <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/155488>

214449³¹ Gebied waar geen archeologisch erfgoed meer te verwachten valt	900 m ten W	Metaaltijden	Kuilen/paalkuilen geassocieerd met handgevormd aardewerk
214759³² Gebied waar geen archeologische erfgoed meer te verwachten valt	900 m ten W	Ijzertijd	Sporencluster van kuilen geassocieerd met handgevormd aardewerk (besmeten en kamversiering)
		Late Middeleeuwen	2 kuilen geassocieerd met grijs aardewerk
158188³³	974 m ten W	Steentijd	Losse vondst in de vorm van een afslag van lithisch materiaal
158189³⁴	975 m ten W	Steentijd	Losse vondst in de vorm van een afslag van lithisch materiaal
155477³⁵	850 m ten ZW	Late Middeleeuwen	Verstrekt kasteel van Regelsbrugge. Bestond reeds in de 14 ^{de} eeuw. Oud kasteel werd afgebroken in de 19 ^{de} eeuw. Antropogeen reliëfverschil.
31958³⁶	720 m ten Z	Steentijd	Losse vondst grote dikke artefacten en 1 met dikke slagbult. Volgens Sergant J. betrof het 11 afslagen. Het gaat om lithish materiaal.
		Late Middeleeuwen	Losse vondst van 13 aardewerkscherven. Mogelijk Romeins, middeleeuws en postmiddeleeuws aardewerk.
Historische stadskern van Aalst = Vastgestelde Archeologische zone			
215275³⁷	300 m ten NO	Nieuwe Tijd	Lijnelementen:stadsgracht. dikke bakstenen muren gracht, restanten van verschillende bastioneringswerken

³¹ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/214449>

³² <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/214759>

³³ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/158188>

³⁴ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/158189>

³⁵ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/155477>

³⁶ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/31958>

³⁷ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/215275>

215276 ³⁸	275 m ten NO	Late Middeleeuwen	<u>Landbouw</u> : ploeglaag tot 60 cm dikte; afgedekt door de ophoping van de stadswal, bevatte oa. 13 ^{de} eeuws hoogversierd aardewerk. <u>Verdedigingselementen</u> : opgehoogde laag van de stadswal tot 30 cm dikte.
		Nieuwste Tijd: 20 ^{ste}	Restant van een kelder
215277 ³⁹	270 m ten NO	Volle Middeleeuwen	<u>Infrastructuur</u> : V-vormige gracht doorsneden door laatmiddeleeuwse gracht. Stukje aardewerk dat in de vulling werd aangetroffen dateert van voor de 13 ^{de} eeuw.
		Late Middeleeuwen	<u>Landbouw</u> : ploeglaag van gemiddeld ca. 1 m dik <u>Infrastructuur</u> : gracht. Het materiaal in de gracht dateert uit 13 ^{de} – 14 ^{de} eeuw. <u>Versterking</u> : stadspoort: kalk- en zandstenen constructie. Mogelijk iets later te dateren van de vroegste datering van de tweede stadsomwalling van Aalst. Kuilen met materiaal uit de 13 ^{de} , 14 ^{de} eeuw.
151117 ⁴⁰	350 m ten O	Steentijden: Neolithicum	Losse vondst, lithisch materiaal: 4 losse silexfragmenten, fragment van gepolijst bijl.
		Metaaltijden: Bronstijd	Losse vondst van enkele scherven aardewerk
		Late IJzertijd	Losse vondst van enkele scherven handgevormd aardewerk
		Volle Middeleeuwen	Cultuurlaag met gefragmenteerd schervenmateriaal en een muntje (te dateren tussen 1190 en 1280)

³⁸ <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/215276>

³⁹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/215277>

⁴⁰ <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/151117>

		Middeleeuwen: Late Middeleeuwen	<u>Onbepaald</u>: restanten van de brandlaag van de Aalsterse stadsbrand van 1361. Brandkuilen en -lagen met brokken verbrande leem, wellicht afkomstig van houten woningen. <u>Bewoning</u>: muurresten te plaatsen in 15de, 16de eeuw. 3 grondsporen (paal, kuil en niet nader te definiëren spoor) ouder dan de brandlaag. Gegroepeerde afvalputten / beerputten. Eerste bewoningssporen komen voor vanaf eind 13de eeuw. Opeenvolging van lemen vloertjes die waarschijnlijk hoorden bij woonhuizen in hout- en vakwerk gefundeerd op leggers. Slechts één bakstenen gebouw werd herkend (een dubbelwoning). Van de andere woningen bleef enkel de kelder over.
		Middeleeuwen: onbepaald	<u>Grondstofwinning</u>: leemwinningskuilen <u>Industrie</u>: metaalbewerking. Er zijn ook enkel (afval)luiken <u>Bewoning</u>: enkele paalkuilen
155430 ⁴¹	390 m ten NO	Middeleeuwen: Late Middeleeuwen	<u>Bewoning</u>: Gegroepeerde bewoningsresten bestaande uit 13de eeuwse muurresten. Stortpakket met verbrande leembrokken en resten van door hitte gesprongen en vervormde potten; opeenvolging van vloerniveaus. Het oudste niveau gaat terug tot de 12de eeuw. <u>Economie</u>: Grondstofwinning van leemwinningskuilen (12de eeuw).
152218 ⁴²	400 m ten O	Late Middeleeuwen	<u>Economie</u>: Grondstofwinning van 2 leemontginningskuilen. Oude cultuurlaag (tuin- of landbouwlaag) met 14de eeuws aardewerk <u>Bewoning</u>: kuil met schervenmateriaal.

⁴¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/155430>

⁴² <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/152218>

		Nieuwe Tijd: 17 ^{de} eeuw	Lijnelementen: greppel (vermoedelijk afbakening Keizershof) met schoen (17 ^{de} -18 ^{de} eeuw)
		Nieuwe Tijd: 18 ^{de} eeuw	Alleenstaande bewoning: herberg en afspanning genaamd 'Keizershof'.
		Onbepaald	Kuil met verbrande brokken leem
822⁴³ Gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt	450 m ten O	Steentijden: Laat-Neolithicum	Vondstenconcentratie met lithisch materiaal: silexvondsten, waaronder fragment van een gepolijste bijl
		Metaaltijden	2 greppels
		Romeinse Periode	Losse vondsten in de vorm van munten en scherven (residueel materiaal)
		Late Middeleeuwen	<u>Bewoning</u>: woonpercelen (late 14de- 18de eeuw) Restanten van 15de eeuwse steenbouw: 2 baksteenvloeren met kleine tussenmuur, een klein latrinegebouwtje met beerput (rijke vulling). Site met walgracht. Gedempt in de 17de eeuw. Tientallen gegroepeerde afvalkuilen uit de 16de / 18de eeuw (bouwpuin en huishoudelijk afval) in de kloostertuin. <u>Economie</u>: drie grote, langwerpige kuilen: leemwinningskuilen (2de helft 13de, 14de eeuw). Een drenkpoel (Veemarktplaats) voorzien van vlechtwerkbeschoeiing. Bakstenen trapconstructie. De vulling bevat een grote variatie aan afval (honderden runderkaken, hoornpitten, halfafgewerkte producten in bot en gewei) <u>Religie</u>: Karmelietenklooster

⁴³ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/822>

			<i>1497-1582: fase 1</i> Funderingsresten van kerk, eerste woonvleugel en pandgang. Restanten van kloostermuur. <i>1582-1605: fase 2</i> 1605: zware brand verwoest kerk <i>1605-1797: fase 3</i> Een nieuwe kerk op volledig ander grondplan. <u>Begraving</u>: Meerdere structuren bestaande uit vlakgraven. Er konden 385 individuen onderscheiden worden, voornamelijk mannelijke begravingen in grafkuilen en grafkelders.
		Nieuwe Tijd: 18 ^{de} eeuw	klooster omgevormd tot woonhuizen: kelders, tussenmuren op grondbogen en enkele funderingen van haarden werden teruggevonden.
215279⁴⁴ Beschermd stadsgezicht Inventaris bouwkundig erfgoed	380 m ten O	Late middeleeuwen	<u>Keizersplein met aanpalende bebouwing.</u> <u>Verdedigingselementen</u>: laatmiddeleeuwse omwallingsgracht gevuld met puin. Fundering van een toren van de 13de eeuwse stadsomwalling: brokken kalkzandsteen en brokken baksteen.
		Middeleeuwen (onbepaald):	Verdedigingselementen: een wal bestaande uit een opgeworpen pakket.

⁴⁴ <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/215279>

4 Besluit

4.1 Algemeen besluit

Op basis van het beschikbare en geraadpleegde bronnenmateriaal kon het bureauonderzoek de aanwezigheid of afwezigheid van een archeologische site of relevante archeologische overblijfselen binnen de contouren van het onderzoeksgebied niet met zekerheid worden aangetoond. Wel is het mogelijk een archeologische verwachting naar voor te schuiven ten einde een antwoord te kunnen bieden op de gestelde onderzoeksvragen.

Het onderzoek werd uitgevoerd in het kader van de inplanting van een meergezinswoning bestaande uit appartementen met ondergrondse parkeerkelder en 3 duplexappartementen op een bestaande parkeerkelder. Bijgevolg mag men ervan uitgaan dat de geplande werken het potentieel hebben om het mogelijke aanwezige archeologische erfgoed te vernielen. De inplanting van de bestaande parkeerkelder elimineerde reeds de aldaar aanwezige archeologische sporen en bodemarchief. De inplanting van de ondergrondse parkeerkelder en meergezinswoning zal een uitgraving vragen van minimum 3m 60 cm diep. Binnen deze zone bevond zich tot in 2005 een eerdere ondergrondse parkeerkelder die aangelegd was tot een diepte van ca. 2.5 meter bovenop een paalfundering.

Het onderzoeksgebied bevindt zich op een 200 à 300 m ten westen van het stadscentrum Aalst op een hoogte van zo'n 15 m TAW, maakt volledig deel uit van woongebied en ligt in de nabijheid van de Dender (1km ten oosten) en de Ediksveldbeek (366m ten westen). De bodemtypekaart benoemt deze bodem als OB, zijnde een bodem waarbij het originele bodemproefiel volledig werd gewijzigd door de ingrepen van de mens. In dit geval gaat het om een bebouwde zone. Dergelijk bodemtype geeft aan dat de ingrepen door bebouwing mogelijk een verstoring betekenen van het archeologisch potentieel, maar sluit niet volledig uit dat er archeologie gevonden kan worden.

In een straal van 1 km rondom het onderzoeksgebied werd een grote hoeveelheid aan CAI-meldingen waargenomen. Het grootste deel hiervan betreft echter CAI meldingen binnen de vastgestelde historische stadskern van Aalst. Deze CAI- meldingen rapporteren de aanwezigheid van archaeologica die zich in hun datering uitstrekken van de Steentijden tot en met de Nieuwste Tijd maar met een duidelijk zwaartepunt bij de Middeleeuwen – meer bepaald de Late Middeleeuwen. Hoewel desbetreffende CAI-meldingen een duidelijk beeld scheppen van de complexe en rijke verticale

stratigrafie van de historische stadskern van Aalst, kunnen de gegevens die hierbinnen vermeld worden niet éénduidig worden toegepast wat betreft verwachtingen voor het studiegebied aangezien het studiegebied zich ca. 120m ten westen, buiten de vastgestelde historische stadskern van Aalst bevindt. De overige CAI-meldingen die zich buiten de historische stadskern van Aalst bevinden aan dezelfde zijde als het studiegebied, liggen op één na, minimum 720 meter verwijderd van het studiegebied. Wat betreft de Steentijden vermelden drie CAI-indicatoren losse vondsten van lithisch materiaal. Voor de Metaaltijden beslaan de CAI-meldingen archeologische sporen van kuilen geassocieerd met handgevormd aardewerk. Vanaf de Middeleeuwen tot de Nieuwe Tijden (18^e eeuw) werden er op de CAI-locaties ook archeologische sporen van bewoning teruggevonden.

Uit de studie van het gebied geprojecteerd op historisch kaartmateriaal blijkt dat het onderzoeksgebied als hoofdzakelijk onbebouwd en in gebruik als landbouwgebied gekarteerd werd. De Ferrariskaart karteert de aanwezigheid van bebouwing in de zuidwestelijke hoek maar de overige historische kaarten tonen het gebied als onbebouwd.

De studie van het luchtfotografisch materiaal toont de intense en steeds evoluerende bebouwing van het gehele onderzoeksgebied aan doorheen de tweede helft van de 20ste en de start van de 21ste eeuw. De lay-out van het terrein veranderde minstens drie maal waarbij bebouwingen plaatsmaakte voor industriële bedrijvigheid. Ook deze industriële panden werden bij de start van de 21ste eeuw gesloopt om weer plaats te maken voor een nieuwe bouwphase. Het zuidoostelijke deelterrein voor fase 5 werd afgegraven tot minimum 2.5 meter diepte en bleef sindsdien onveranderd liggen.

Het door ADEDE uitgevoerde bureauonderzoek kon de aan-of afwezigheid van de archeologische sporen ter hoogte van het projectgebied niet met zekerheid aantonen. Op basis van het geraadpleegde bronnenmateriaal wordt een archeologische verwachting naar voor geschoven waarbij archeologische resten aanwezig kunnen zijn daterend van de Steentijden tot de Nieuwste Tijd met een meer specifieke verwachting voor de Late Middeleeuwen binnen een landelijke omgeving, niet gelieerd aan de ontwikkeling van de historische kern van Aalst.

Toch moet hier zeker de impact van bouw- en sloopactiviteiten die zich in het recente verleden op het onderzoeksgebied hebben afgespeeld in rekening worden genomen. Gezien het volledige gebied tijdens de tweede helft van de 20ste eeuw en aan de start van de 21ste eeuw verscheidene malen onderhevig aan afgravingen om plaats te maken voor nieuwe bebouwing, mag worden uitgegaan van een negatief effect op het destijds aanwezige bodemarchief en mogelijke archeologische sporen. De laatste sloop van de ondergrondse kelder reikte tot ca. 2.5 meter diep wat nefaste gevolgen heeft voor de archeologische potentie van het onderzoeksgebied. De reeds uitgevoerde aanleg van een ondergrondse parkeergarage met afdek heeft reeds voor het onderzoeksgebied grenzend aan de

Nieuwbeekstraat de vernietiging van het archeologische archief met zich meegebracht. Ook voor het resterende deelterrein in de zuidoostelijke hoek van het onderzoeksgebied hebben de bodemingrepen in het recente verleden – net als voor de rest van het reeds bebouwde gebied – ongetwijfeld onomkeerbare verstoringen aan de mogelijke aanwezige archeologische resten teweeggebracht.

Gezien deze conclusie acht ADEDE verder onderzoek niet noodzakelijk. De verstoringen die de bouw- en sloopactiviteiten uitgevoerd in het verleden met zich meebrachten, herleiden het potentieel op kenniswinst voor het onderzoeksgebied tot vrijwel onbestaande.

5 Bibliografie

Gepubliceerde bronnen

DE GROOTE K. 2013: De stadswording van Aalst. Of hoe een Merovingische nederzetting uitgroeide tot een laatmiddeleeuwse stad, M&L 32(1), jan.-feb. 2013, 4-32.

Internetbronnen

https://www.thesis.net/aalst_mobiliteit/aalst_mobiliteit_hfst_1.htm

<https://www.aalst.be/default.asp?siteid=15&rubriekid=1092&artikelid=7329>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120309>

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/86/Plattegrond_Aalst_Guicciardini_1581.jpg

<https://www.dender.be/thema/historiek/een-rivier-met-een-geschiedenis>

https://nl.wikipedia.org/wiki/Plundering_van_Aalst

https://nl.wikipedia.org/wiki/Plundering_van_Aalst#/media/File:Aalst_1576.JPG

https://www.thesis.net/aalst_mobiliteit/aalst_mobiliteit_hfst_1.htm

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120309>

<https://bib.kuleuven.be/ub/nieuws/2015/kaart-van-jean-villaret-1745-1748-digitaal-beschikbaar-via-limo>

Archeologienota's

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/11699>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/8946>

<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/2062>

<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/2375>

<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/6269>

<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/9380>

<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/9018>

<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/5951>

<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/9696>

<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/9211>

<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/9071>

<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/893>

<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/1885>

<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/3184>

<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/6054>

CAI-meldingen

<https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/217207>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/155488>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/214449>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/214759>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/158188>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/158189>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/155477>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/31958>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/215275>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/215276>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/215277>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/151117>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/155430>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/152218>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/822>

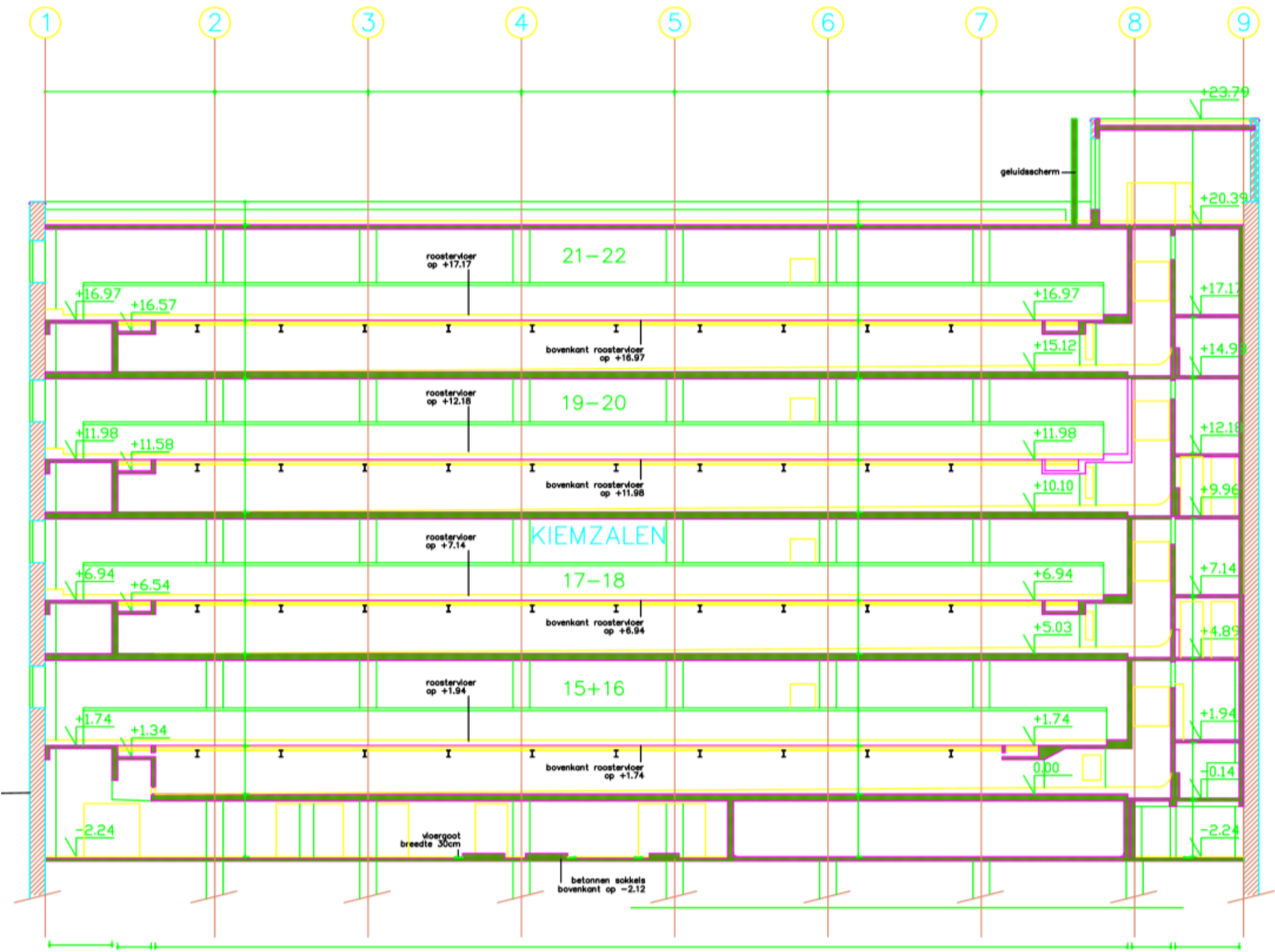
<https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/215279>

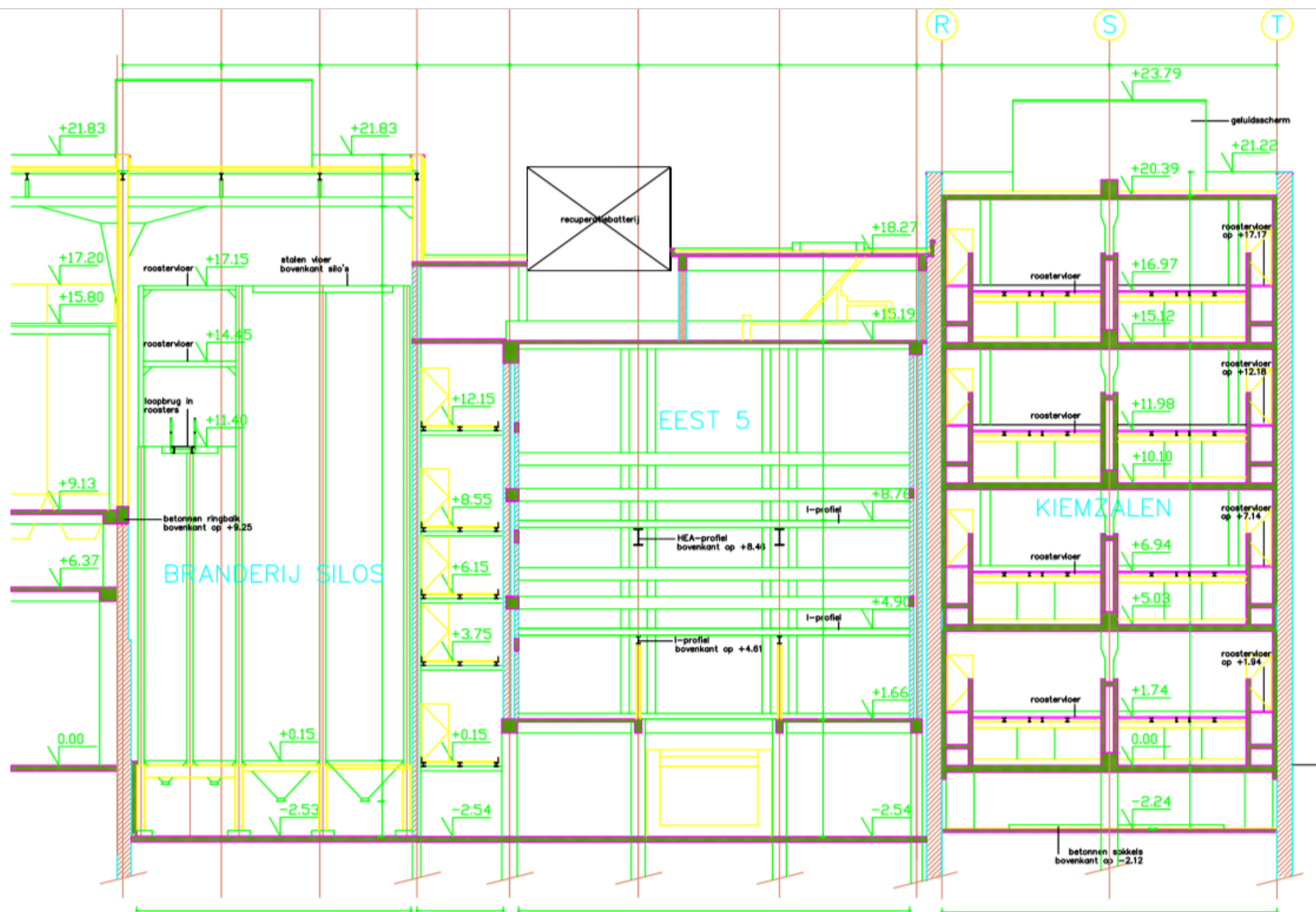
6 Lijst van figuren

Figuur 1. Situatie bouwaanvraag afbraak 2005 – 2007.....	- 12 -
Figuur 2. Situatie silo's met in het rood zone huidige inplanting.....	- 13 -
Figuur 3. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.....	- 38 -
Figuur 4. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).	- 39 -
Figuur 5. Hoogteprofielen van het projectgebied.....	- 40 -
Figuur 6. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.....	- 41 -
Figuur 7. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.....	- 42 -
Figuur 8. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.	- 43 -
Figuur 9. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.....	- 44 -
Figuur 10. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.....	- 45 -
Figuur 11. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.	- 46 -
Figuur 12. Situering van het projectgebied op het gewestplan.	- 47 -
Figuur 13. Stadsplattegrond van Aalst met zicht op de versterkingen.	- 49 -
Figuur 14. De Plundering van Aalst, door Frans Hogenberg.	- 50 -
Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret.	- 52 -
Figuur 16. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.....	- 53 -
Figuur 17. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.....	- 54 -
Figuur 18. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.	- 55 -
Figuur 19. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.....	- 56 -
Figuur 20. Situering van het projectgebied op luchtfoto 1971.	- 57 -
Figuur 21. Situering van het projectgebied op luchtfoto 1979-1990.....	- 58 -
Figuur 22. Situering van het projectgebied op luchtfoto 2000-2003.....	- 59 -
Figuur 23. Situering van het projectgebied op luchtfoto 2009.	- 60 -
Figuur 24. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.	- 64 -

7 Bijlagen

Detail doorsnedes voorafgaande toestand 2004

BRANDERIJSILO'S / EESTEN / BRANDERIJ / KIEMZALEN / TORSILO'S
SNEDE D-D

Detail grondplan voorafgaande toestand 2004

